

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Självbildens konstruktion

*- En kvalitativ studie om våldsutsatta barn i nära
relationer*

Ida Ullberger
Sandra Möller

Kandidatuppsats (SOPA 63)
VT 16
Handledare: Mats Hilde

Abstract

Authors: Ida Ullberger and Sandra Möller

Title: The construction of self-image – A qualitative study of domestic violence in childhood

Supervisor: Mats Hilte

Assessor: Anders Östnäs

The purpose of this research has been to examine how experience of domestic violence during the childhood is expressed to the public, and what kind of self-image this description conveys. We chose to perform this research with a hermeneutical content analysis method, as this allows us to use texts written by people with experience of violence during their childhood. To perform this research we have taken excerpts from books describing peoples experiences during childhood, and also blog entries and forum posts describing these experiences has been selected, based on how closely related the described experiences can be connected to domestic violence and description of one self. When looking at these texts of different origin, length and content with a symbolic interactionistic perspective we found that indeed does the social surroundings have a great effect on the child and the view the child has of itself during childhood. The shorter texts, the forum posts in particular, creates a self-image closely connected to the experienced violence, as if these experiences are what defines them as persons. In the longer texts, like the books, the experienced violence was described only as one part of themselves, and the importance of letting yourself forgive but not forget in order to move on with life. We also found the image portraying the victim and abuser as opposites to be problematic in this instance in difference from when it's done in media. This is because in these cases it's about domestic violence, and the victims does in some cases want to continue having a relationship with the perpetrator despite the violence they have witnessed.

Key words: self-image, experience of domestic violence during childhood, social interaction, story pattern, survival strategies

Sökord: självbild, uppleva våld i nära relationer under barndomen, social interaktion, berättelsemönster, överlevnadsstrategier

Förord

Vi vill rikta många tack till vår handledare Mats Hilde som genom hela vårt arbete har hjälpt till med att guida oss under genomförandet av vår studie. Utan dig hade vår uppsats inte blivit skriven!

Vi vill också tacka de personer som delat med sig av sin historia i de böcker, bloggar och foruminlägg som vi använt i vår studie. Oavsett om ni publicerat era texter anonymt eller inte så har ni varit med och bidragit till att uppmärksamma gruppen av barn som utsätts för våld. Mer uppmärksamhet behövs för att de ska få den hjälp de behöver.

Sandra Möller och Ida Ullberger

Lund 2016

Innehållsförteckning

1. Introduktion	6
Problemformulering	7
Syfte.....	9
Frågeställningar.....	9
2. Bakgrund	10
3. Kunskapsläge	12
Presentation av “offret” och “förövaren”	12
Professionellas attityder påverkar klientens självbild	14
Strategier för hantering av våld i nära relationer	16
Sammanfattning av kunskapsläget	18
4. Teori	19
Rollövertagande.....	20
Självbild	20
De andra	22
5. Metod och material.....	23
Val av metod.....	23
Urval.....	24
Metodens förtjänster och begränsningar.....	26
Fördelning av arbetet.....	28
Etiska överväganden	28
Analytiskt tillvägagångssätt.....	29
Kodning av foruminlägg	29
Kodning av böcker	30
Analys av insamlat material.....	30
Presentation av textförfattarna.....	30
6. Resultat och analys.....	34
Omgivningens påverkan på självbilden.....	34
Överlevnadsstrategier	36
Lojaliteten till den våldsamma föräldern.....	36
Syskonrelationernas inflytande	38

Betydelsen av en beskyddare.....	39
Betydelsen av ett professionellt förhållningssätt.....	41
Berättelsernas gemensamma mönster	43
Beskrivning av våldet	43
Beskrivning av våldsutövaren och följden av våldet	44
Beskrivning av självbilden	45
7. Avslutande diskussion	48
Sammanfattning av analys	48
Diskussion.....	48
8. Referenser	52
9. Bilaga.....	55

1. Introduktion

De flesta av oss har erfarenhet av att leva i en familj. En familj består av de vuxna och barn som bor ihop. Två separerade föräldrar kan också räknas som en familj om de båda fortfarande finns i de gemensamma barnet/ens liv. Hur en familjekonstellation ser ut varierar från individ till individ och inom familjen (Morgan 1975). Oavsett hur familjen ser ut eller vilka värderingar som finns i den så har ingen medlem däri rätt att utöva våld mot någon, och speciellt inte mot barn (Morgan 1975; Socialtjänstlagen 5 kap.).

En lag mot barnaga infördes i Sverige år 1979 (Föräldrabalken 6 kap. 1§). Även barnkonventionens ratificerande år 1990 var för att stärka barnets ställning och säkerställa deras välfärd (Nätverket för barnkonventionen 2016), och år 1993 fick Sverige en barnombudsman att företräda barns och ungas rättigheter och säkerställa att barnkonventionen följs. Barnombudsmannen ska bland annat lyssna till utsatta barns berättelser och framföra kritik och förslag på förbättringar till regeringen (barnombudsmannen 2015).

När vi ser på de här strävandena för att stärka barnens ställning i familjen och i samhället kan vi få en bild av att barnens förutsättningar har fått en positiv utveckling under de senaste 40 åren, men mer uppmärksamhet bör ändå ges till gruppen barn som utsatts och utsätts för våld i nära relationer. Det här kan vi säga utifrån informationen från BRIS (2016), Rädda Barnen (2016) och Brå (2016). Också utifrån teorin att individens identitet skapas i relation mellan en själv och samhället (Burr 2015) är det av relevans för oss som blivande socionomer att uppmärksamma den här gruppen. Socialarbetare är en del av samhället och omgivningen som är med och skapar, bland annat, den här gruppens individer. Detta sker antingen genom att socialarbetare aktivt kommer in i deras liv, eller genom att inte bli en del av den trots att de kanske borde vara det.

Statistiken från Brottsförebyggande rådet visar på att anmälningarna för våld mot barn har ökat under de senaste åren. När vi talar om våld mot barn handlar det om när någon gör ett barn illa, fysiskt eller psykiskt. Även sexuella övergrepp är en form av våld liksom att hota eller försumma barnet, samt att tvingas uppleva våld mellan föräldrarna. Ökningen av anmälningar av våld mot barn ses som en effekt

av att barnens situation har uppmärksammats och tas på allvar (BRIS 2016; Brå 2016).

Problemformulering

Enligt socialstyrelsen är våld i nära relationer ett stort samhällsproblem (Socialstyrelsen 2016). Om våldet upplevs i barndomen kan det få allvarliga eller måttliga konsekvenser i vuxen ålder (Socialstyrelsen 2010). Därför arbetar bland andra barnombudsmannen, BRIS och Rädda barnen med att motverka att barn upplever våld (barnombudsmannen 2015; BRIS 2016; Rädda Barnen 2016), och organisationer riktade till eller för barn har fått större ansvar och anmälningsskyldigheter då misstanke om missförhållanden finns (Folkhälsoguiden 2016; Skolverket 2016; Socialstyrelsen 2016). Misstanke bygger ofta på förutfattade meningar om hur en person som befinner sig i en våldssituation uppträder. Socialstyrelsen (2010) har listat vad som anses vara missförhållanden för ett barn (Socialstyrelsen 2010 s. 36 f.), men exakt hur en avgör att missförhållanden föreligger är inte preciserat. Det betyder att det är en subjektiv misstanke utifrån erfarenheter och föreställningar. Samtidigt framgår det att mer kunskaper på området leder till starkare negativa reaktioner mot föräldrarna då våld mot barn misstänks (Hazzard & Rupp 1986).

Vi blir också påverkade av medier genom olika berättartekniker som vinklar brottsutsagor för att göra berättelsen mer intressant för publiken. Det kan på många sätt bli problematiskt att vi får en bild av "offer" från personer som inte själva varit med om händelsen, vilket kan göra att utsatta personer inte känner igen sig i bilden som ges (Smolej 2010; Tabbert 2013). Det kan också vara så att någon som utsatts för brott inte vill se sig som ett offer alls på grund av de egenskaper som tillskrivs ett offer, och därför avstår att göra en anmälan för att inte riskera att associeras med den rådande offerbilden (Lempert 1996; Smolej 2010; Tabbert 2013). De röster som sällan görs hörda efter ett brott tillhör de som blivit utsatta för den brottsliga handlingen, de som benämns som "offer" (Tabbert 2013). Det kan vara ett försök till att inte sätta dessa personer i en ännu mer utsatt situation. Genom att ge dessa utsatta personer en möjlighet att tala om sina erfarenheter i medier så som bloggar och/eller på andra forum kan de få en plattform där de på eget initiativ kan berätta om sina erfarenheter med sina egna

ord och i sin egen takt. Kan en plattform som den här, där de utsatta får möjlighet att uttrycka sig, utgöra ett komplement där de utsatta känner att de får en chans att synas och påverka publikens uppfattningar om sig själva? Eller blir deras situation mer utsatt då de väljer att lämna ut sig och sitt liv inför alla som har tillgång till internet? Det är viktigt att tänka på att inte alla personer vill, eller kan, lämna ut sig och sitt liv för granskning på det här sättet, utan de berättelser vi får ta del av kommer från de som har bestämt sig för att dela med sig av sina erfarenheter till allmänheten av olika anledningar.

Barn som utsatts för våld har ofta inte samma möjligheter som utsatta vuxna att göra sin berättelse hörd. Att utsatta barn inte själva får berätta sin historia kan bli problematiskt då de enligt bland andra Brottsofferjouren anses som särskilt sårbara (BoJ 2016). Att de får sin historia berättad av andra så skyddas visserligen det utsatta barnet, men om barnet anser att deras berättelse feltolkas kan det göra mer skada än nytta då barnet fortfarande inte fått göra sin röst hörd trots att de nått fram. Palmer, Brown, Rae-Grant och Loughlin (2001) tar upp att det bristande brukarperspektivet, i fråga om personer som blivit utsatta för våld under barndomen, resulterar i att de inte får den hjälp de anser sig behöva (Palmer Et. al 2001). Holt (2011) framhäver att beslut som fattas utifrån "barnets bästa" men eftersom barnens egna röster och åsikter saknas kan det vara skadligt för deras välbefinnande (Holt 2011). Det vi kan se utifrån den tidigare forskningen är att den hjälp barnen får är bristande, om de ens får någon, eftersom deras åsikt ofta bortses. Frågan är då, vad blir resultatet? Hur påverkar det barnet? Fahrman (1996) talar om att barn som upplever ständiga krissituationer, som våld i nära relationer är, utvecklar en svag jagkänsla som ger negativa följder i vuxen ålder. Att då undersöka huruvida de utsatta individerna själva beskriver sin situation och hur deras självbild ser ut kan vara av intresse för socialarbetare för att på ett bättre sätt kunna möta dessa personers behov. Vår avsikt blir därför att studera självbildens skapande utifrån dessa situationer och hur de har gjort för att hantera den.

Syfte

Vårt syfte med den här studien är att beskriva och analysera hur personer som utsatts för fysiskt och psykiskt våld i nära relationer under barndomen beskriver sina upplevelser och erfarenheter.

Frågeställningar

- Hur beskriver textförfattarna sina relationer till personer i deras närhet?
- Vilka strategier beskriver textförfattarna att de använder för att hantera sin utsatthet?
- Vilka faktorer påverkar textförfattarnas självbild?

2. Bakgrund

Innan vi fortsätter vill vi ge en kort bakgrund till vårt forskningsproblem. Vi kommer att presentera relevanta lagar och statistik kopplade till barn och våld samt hur organisationer som BRIS och Rädda Barnen förhåller sig till fenomenet för att sätta in det i ett mer lättöverskådligt sammanhang.

Vi kan börja med att Sverige år 1979 antog en lag som förbjuder barnaga som innebär att föräldrar inte har rätt att uppfostra sina barn med våld. Den finns att hitta i Föräldrabalken 6 kap. 1§.

I Socialtjänstlagens femte kapitel beskrivs uttryckligen barnets rättigheter till en god och trygg uppväxtmiljö och hur den säkerställs.

En annan lag som är relevant är 14 kap. 1 § i socialtjänstlagen. Hela kapitel 14 i SoL är relevant, och i den första paragrafen tas anmälningsskyldigheten upp. Det betyder att en anmälan bör göras i alla fall då någon misstänker att ett barn far illa. Personal inom särskilda områden, så som skola, barn och ungdomsverksamheter, hälso- och sjukvård för att nämna några, har en skyldighet att anmäla så fort en misstanke om missförhållande finns.

Trots detta kan vi genom statistik från Brottsförebyggande rådet - Brå - se att antal anmälningar angående misshandel, vi kallar det våldsbrott, mot barn och unga ökar genom åren. I en rapport från Brå kan vi se att det under 2015 anmäldes sammanlagt 20 800 våldsbrott mot barn och unga. Det är en ökning från 2014 då det gjordes sammanlagt 19 100 anmälningar, och vi kan se den trenden fortsätta bakåt i tiden. Det betyder inte nödvändigtvis att våldet ökar, utan att fler anmälningar görs. Mörkertalet i fråga om våldsbrott mot barn är fortfarande stort, men en förändring i anmälningsattityder hos föräldrar, socialtjänsten samt personal på förskola och skola gör att mörkertalet minskar. Det är inte heller bara de allvarligaste brotten som anmäls längre, vilket bland annat syns i polisanmälningar från skolor där fysisk skada var anledning till anmälan i 73 % under 1990-talet till 28 % under 2009 (Brå 2016).

De som misstänks för våldsbrott mot små barn, 0-6 år, är andelen misstänka kvinnor över 40 %, vilket är relativt högt jämfört med andra brott. När det handlar om relationen till barnen så är de misstänkta ofta en förälder eller styvförälder. I

åldersgruppen 7-14 år finns ett mörkertal bland de misstänkta våldsutövarna då det i många fall handlar om jämnåriga, som därför heller inte är straffmyndiga (Brå 2016).

Det här visar att det finns ett socialt problem som vi ännu inte vet utsträckningen av på grund av det stora mörkertalet. Att det under senare år dock skett en förändring i anmälningssattityder visar på ett erkännande av problemet och uppmärksammandet gör att gruppen får mer hjälp. Vi kan se att föräldrar och styvföräldrar, alltså de vuxna som befinner sig närmast de minsta barnen, är de som i störst utsträckning misstänks för våldsbrott.

Det är svårt att tala om barns rättigheter utan att nämna barnkonventionen. År 1990 antogs FN:s barnkonvention i Sverige. Den första artikeln i barnkonventionen fastställer att ett barn är varje människa under 18 år. Fortsättningsvis, i den tredje artikeln, talas det om att barnets bästa alltid ska beaktas. Eftersom barnets bästa kan definieras och tolkas olika så tar de följande artiklarna upp och ger en klarare bild av hur barnets bästa bör tolkas. I artikel 19 står det att: “[b]arnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare” (Nätverket för barnkonventionen 2016). Vidare i artikel 39 tar barnkonventionen upp barnets rätt till rehabilitering och social återanpassning ifall barnet skulle utsättas för det som tas upp i artikel 19 (Nätverket för barnkonventionen 2016).

På BRIS hemsida finns lättåtkomlig information till barn om våld i nära relationer. Begreppet ”våld i nära relationer” definieras som det våld barnet upplever utövas av personer i dess omedelbara närhet, av de som räknas till familjen, och detta sker oftast i hemmet (BRIS 2016).

Även Rädda Barnen arbetar för att minska våld riktat mot barn och de som finns i barnens närhet. De trycker på att det är de vuxnas ansvar att se till att barnet inte hamnar i utsatta situationer. De listar en rad förklaringar till varför en förälder eller annan vuxen kan slå ett barn, men är tydliga med att de här förklaringarna aldrig kan användas som ursäkt. De tar även upp att barn som upplever våld i nära relationer, exempelvis ser en av sina föräldrar bli slagen, mår dåligt av det, oavsett om våldet riktas mot barnet eller inte (Rädda Barnen 2016).

3. Kunskapsläge

I det här kapitlet kommer vi att redogöra vilken tidigare kunskap det finns kring vårt forskningsområde. I sökandet efter tidigare forskning använde vi oss av Google search, LUBsearch och bibliotekens kataloger. Sökord och fraser innehållande orden: *knowledge*, *child abuse*, *constructing victim*, *survivor*, *strategies* och *domestic violence* har använts för att få fram artiklarna och avhandlingen som presenteras i det här kapitlet. Vi anser att forskningen vi presenterar både kan visa på vart mer kunskap behövs införskaffas, men också användas som grund för de resonemang vi gör i analysen.

Vi börjar med att presentera olika bilder av ”offer” och ”förövare”. Efter det följer artiklar som beskriver hur de professionellas attityder påverka klientens självbild och till sist tar vi upp strategier för hantering av våld i nära relationer.

Presentation av “offret” och “förövaren”

Nils Christie (1986) beskriver det ideala offret som en gammal dam som blir påhoppad på vägen hem efter att ha utfört en osjälvisk handling. De mest karaktäristiska dragen är att “offret” inte kan beskyllas för brottet, personen är väldigt ung eller gammal, funktionsnedsatt eller har andra karaktärsdrag som ger bilden av att vara oskuldsfull (Christie 1986). En annan viktig punkt som Christie (1986) tar upp är paradoxen att det ideala offret ska vara stark i sig själv för att kunna bevisa att brottet hänt, men samtidigt uppfattas som skör för att inte äventyra oskuldsfullheten som behövs för att vinna sympatier. En angelägenhet är att skilja det “ideala offret” från det “riktiga offret”. Det riktiga offret är de som oftare råkar ut för brott, men de anses inte lika ofta ha rätt till att hävda offerstatus då allmänheten anser att de till en viss del har sig själva att skylla, till skillnad från bilden av idealoffret. Bilden av förövaren är ofta en stor okänd man som utför brottet på grund av egoism (Christie 1986).

En annan typ av idealoffer träder fram i Smolejs (2010) artikel. Där beskrivs idealoffret som en person den stora massan kan relatera till. En person i medelåldern, medelklass och med stort fokus på familjen. Här kallas inte idealoffret för offer, utan för överlevare. De karaktäristiska dragen är att de tagit

sig vidare med sina liv, har familj och vänner som stöttar dem, men den egna mentaliteten betonas särskilt starkt (Smolej 2010).

En annan typ av ”offer” presenteras förutom bara överlevaren. Offret har då kommit att definiera sig själva utifrån brottet trots det stöd från omgivningen de fått. Smolej (2010) beskriver också att i de här fallen presenteras inte dessa stöttande personer som i fallen med överlevarna utan historien är aktivt arrangerad så att publiken ska uppfatta offren som drabbade och ensamma för att på så sätt vinna sympatier (Smolej 2010).

En berättelse kommer alltid presenteras utifrån någons perspektiv. Smolej (2010) skriver att nyhetsprogram och reality-TV använder sig av olika dramaturgiska knep för att fånga publiken och hålla dem kvar (Smolej 2010). Vi kan tänka oss att detsamma kan sägas om en bok som är utgiven av ett förlag, då kriterier måste uppfyllas innan publikation. Om vi istället vänder oss till bloggar och foruminlägg ser vi att författaren utan större omständigheter, censur eller recension kan publicera sitt material. Syftet med budskapet kan vara i stort sett detsamma, men presentationen kan se annorlunda ut. Om då publiken är inbegripen med att mönstret för en typ av offer ser ut på ett sätt kan det bli problematiskt att hävda offerstatus om en inte passar in i det förutbestämda mönstret.

I en doktorsavhandling skriven av Ulrike Tabbert (2013) diskuteras ett liknande ämne, nämligen hur språket används kring förövare, offer och brott i Brittisk och Tysk nyhetsmedia. Genom att ge läsaren en bild av förövaren och offret som motsatser skapar författaren en spänning mellan offer och förövare. Offret beskrivs ofta som passiv mottagare av brottet och som inte kan beskyllas för händelsen, speciellt eftersom förövaren ofta målas upp som beräknande, som någon som inväntar rätt ögonblick att slå till eller som en hänsynslös person (Tabbert 2013 s.154). Även här så identifieras offret utifrån sina sociala relationer till familj, vänner och arbetsplats, medan förövaren oftare beskrivs utifrån brottet som begåtts, vilken bil hen kör eller liknande.

De som oftast citeras i dessa texter är polis, åklagare, åklagarmyndigheten eller en domare. Alltså har dessa yrkesgrupper störst inflytande över vad som rapporteras i media. Tabbert (2013) säger vidare att förövaren kommer till tals i större utsträckning än offret, vilket gör att de som har minst inflytande över vilken bild

allmänheten får av dem är de utsatta (Tabbert 2013). Den som har störst inflytande är dock personen som står för förmedlandet av median. Val av ord och meningsbyggnader för att skapa så intressanta syftningar som möjligt kan vara avgörande för att få allmänheten att läsa artikeln eller lyssna till en nyhetssändning (Tabbert 2013).

Vi ser att de som har minst inflytande över skapandet av sin självbild här är offret. Det finns många som är med och påverkar bilden av hur personer som begått eller utsatts för brott uppfattas av allmänheten. Liksom med den tidigare artikeln så ligger mycket fokus på ordval och hur en väljer att uttrycka sig, vilket betyder att det finns en stor medvetenhet om vilken bild som en vill förmedla. Därför vill vi vara kritiska mot den här bilden och ge en chans till de utsatta att själva beskriva sina upplevelser.

Professionellas attityder påverkar klientens självbild

Kunskapen och uppfattningen kring våld mot barn och individerna i deras närhet kan skilja sig beroende på olika faktorer, till exempel vilken profession, utbildning och erfarenhet de har.

Ann Hazzard och Gary Rupp (1986) har gjort en studie där de jämförde kunskaper och attityder hos professionella kring barn som utsätts för våld i nära relationer. Då många utsatta familjer ansågs få otillräcklig hjälp ville de se om påståendet var sant och vad det då kunde bero på. Deltagarna till studien var barnläkare, lärare, professionella inom mental hälsa och studenter. Resultatet visade att barnläkare och professionella inom mental hälsa hade en bredare kunskap kring barn som utsatts för våld än vad lärare och studenter har med koppling till den profession och erfarenhet de besatt. Angående attityderna så framkom det att mer kunskap på området starkt kopplades till allmänt negativa attityder och starka emotionella reaktioner mot de föräldrar som utsätter sina barn för våld. En följd var att de professionella hade svårt att genomföra ett objektiva arbete gentemot både föräldrarna och barnen. Bland studenter och lärare däremot uppvisades varken starka, negativa eller positiva reaktioner. Slutsatsen var att det finns en koppling mellan kunskap och attityd. Det finns också ett utbildnings- och

utvecklingsbehov. Till exempel lärare, som har daglig kontakt med barnen, behöver omfattande utbildning om barn som utsätts för våld då de är en betydande faktor i barnens liv (Hazzard & Rupp 1986). Vad som gör den här artikeln relevant för vårt forskningsområde är att arbetare inom människobehandlande verksamheter har föreställningar om grupperna de behandlar och det påverkar bemötandet. Detta bemötande kommer i sin tur att påverka, i det här fallet barnet, och dess självbild.

I en annan artikel beskriver Maria Eriksson (2009) socialarbetares bemötande av barn som upplevt våld i nära relationer utifrån barnets perspektiv. Fokus låg på barnens berättelser där de fick beskriva sina erfarenheter av mötet med socialarbetare på familjeenheten. Teorier om socialarbetares attityder hämtades från tidigare studier. Det gick i studien att urskilja ett mönster som talar för att socialarbetarna bemöter barn olika beroende på allmänna förutfattade meningar. Dessa föreställningar baseras bland annat på barnets ålder, deras uppfattade kön och huruvida de passar in i mallen av det "ideala offret" (Eriksson 2009). Resultatet av studien säger att ett barn som socialarbetaren uppfattar som mindre "barnslig" i lägre grad behandlas som ett offer eftersom de inte passar in lika bra i mallen för det ideala offret i det här sammanhanget. Om ett barn är tillräckligt kompetent och deltagande i utredningen kan deras "vuxenhet" förminska deras trovärdighet i rollen som offer. Dessutom, om socialarbetarna uppfattar att ett barn uttrycker sig på ett sätt som går utanför könsrollerna så kan berättelsen från barnet ges mindre trovärdighet. Det är alltså svårt för socialarbetare att behandla barn både som offer och som deltagare i en utredning. Antingen är de för utsatta i sin offerroll och kan inte bidra till utredningen eller så är de för aktiva och deltagande i utredningen för att kunna ses som offer och deras offerberättelse får inget gehör. Endast ett fåtal offerberättelser ges tillräcklig uppmärksamhet (Eriksson 2009).

I dessa två artiklar kan vi se att en negativ attityd i mötet med klienterna, barnen i det här fallen, resulterar i att klienterna finner hjälpen otillfredsställande. Vi tycker att de här studierna visar på att det finns mycket mer kunskap att ta del av inom bemötande av barn som utsätts för våld. Genom att vi får en förståelse för hur klientgruppen reagerar och upplever bemötandet kan vi i större utsträckning påverka vår attityd i arbetet.

I en artikel skriven av Sally Palmer, Ralph Brown, Naomi Rae-Grant och Joanne Loughlin (2001) beskrivs betydelsen av den professionella hjälpen för människor som har blivit utsatta för våld i hemmet under barndomen. Studien säger att en medvetenhet om hur de professionella uppfattas av klienterna är viktig eftersom de litterära utvecklade behandlingsmetoderna inte ger tillräcklig med uppmärksamhet till klienternas subjektiva perspektiv. Studien visade på att de flesta av de utsatta individerna inte sökte hjälp förrän de var äldre, men deltagarna uppmärksammade vikten av att faktiskt få hjälp. Vikten låg i att de kände att de kunde förändra och stärka deras självkänsla och den egna rollen i familjen. Något annat som visades var att de utsatta individerna ansåg att många socialarbetare saknade kunskap och mottaglighet för deras subjektiva behov. Upplevelser av våld under barndomen tar tid att bearbeta, och de olika behandlingarna tillgodosåg inte detta behov. De viktigaste slutsatserna av den här studien är att de individer som blivit utsatta och tar hjälp av socialarbetare måste få vara delaktiga i sin egen behandling. Brukarperspektivet har inte en tillräcklig plats. Något annat som behövs inkluderas är en bredare kunskap inom området för socialarbetarna, med kunskap om vad de utsatta individerna anser vara mest behjälpligt för dem själva (Palmer Et al. 2001).

Denna artikel visar på hur brukarperspektivet inte beaktas tillräckligt mycket. Det är viktigt att brukarperspektivet finns för att klienten ska kunna tillgodogöra sig den hjälp som ges. Eftersom det anses behövas mer kunskap på området för att förbättra attityden och bemötande av klienten på flera olika områden, som vi tagit upp på flera ställen, så kan det vara bra att uppmärksamma vad klienten själv uttrycker sig behöva.

Strategier för hantering av våld i nära relationer

I sin artikel skriver Lempert (1996) om hur kvinnor som befunnit sig i våldsamma relationer hanterade situationen utifrån den komplexitet som kommer av att de vill stanna kvar eftersom de älskar partnern, men de vill inte finna sig i det fysiskt och psykiskt utövade våldet. Några av de strategier som tas upp är "hålla skenet uppe" för att bevara sin värdighet; motstridiga föreställningar där kvinnan anser sig vara den enda som kan stoppa våldsutövandet men också ser sig som oförmögen att handla inför det; omformulering av definitionen "våld" där partnern påstår att de

inte utövar våld men de nekar inte till att de slår, sparkar, använder skällsord med mera (Lempert 1996). Rationalisering i hur kvinnorna ser på våldet är en annan strategi som uppmärksammats i artikeln. Kvinnorna accepterar att deras situation ser ut som den gör, och de minimaliserar våldets betydelse. Det var vanligt att de själva tog på sig skulden och tänkte att de provocerat fram våldet genom egna handlingar. Även passivitet uppmärksammades som en aktivt vald strategi som kvinnorna använde för att göra motstånd och finna styrka trots att omvärlden oftare tolkar det här beteendet som samtycke till våldsutövandet så är det just motsatsen. Hydén (2012) som gjort liknande studier med kvinnor som utsatts för våld i nära relationer kunde se att kvinnorna inte var så passiva som deras upplevda offerroll indikerade. De gjorde ett tyst motstånd mot både den roll som deras partner ville att de skulle ta samt den roll som de förväntar sig att omvärlden vill ge dem. Ett tyst motstånd som gjorde att de klarade av att stå ut med våldet. Utåt sett tar de på sig den roll de tilldelats, men de accepterar inte rollövertagandet fullt ut (Hydén 2012). Fantasier om mord och självmord förekom i vissa fall för att kunna stå ut med våldet enligt Lempert (1996). Fantasierna gav ett slags hopp och direkt lösning på problemet. Andra kunde inte tänka sig att själva bruka våld då de i så fall skulle se sig som lika våldsamma som partnern. En föreställning om att "bara jag lyckas uppfylla alla krav de har på mig så slutar våldet" eftersom de alla börjat tro att problemet låg hos dem själva. Kvinnorna sökte en lösning i sig själva på vad som är ett socialt problem, och det var först då de började tala om våldet med utomstående som de kunde få en klarare bild av sin situation. I interaktion med omvärlden fick de möjlighet att omdefiniera sin situation som lösningsbar. Ett hopp om att det går att stoppa våldet och få en förklaring till varför det utövas. Kvinnorna förklarade också frustrationen de hade till omvärdens reaktioner på deras relation. Det enda stödet de fick låg i att lämna partnern, men de ville inte behöva fly, utan få hjälp med att stoppa våldet eftersom de trots allt älskar personen (Lempert 1996).

Här ges exempel på strategier som kvinnor utsatta för våld i nära relationer använder sig av för att överleva våldet. Hydén (2012) skriver, förutom det vi tagit upp tidigare, om relationen till syskon, och i många av texterna i vårt material tas syskonrelationer upp, vilket har varit svårt att hitta annan forskning kring. Hydén (2012) säger att barnen i familjen söker trygghet i varandra. Om de inte kan få

stöd i vuxenvärlden så kan de i alla fall få bekräftelse från någon som förstår och upplevt samma sak, och det ger en liten trygghet (Hydén 2012).

Sammanfattning av kunskapsläget

När vi jämför resultaten av de olika artiklarna kan vi se att det finns olika bilder av det "ideala" offret beroende på vilket perspektiv vi utgår ifrån. Det gemensamma i de här artiklarna och avhandlingen visar dock på att det oavsett "idealbilden" blir svårt för de drabbade att hävda offerstatus om de inte passar in i den mall som satts upp utifrån just det här perspektivet. Vi kan också se att attityderna som finns hos den professionella i bemötandet av klienten påverkar klientens självbild och hur de uppfattar den hjälp de får, oavsett vilken ålder klienten har. Vi tog också upp att kvinnor som blir utsatta för våld i nära relationer använde sig av olika strategier för att stå ut med sina levnadsförhållanden. Även barn som upplever våld i hemmet använder strategier, som att söka trygghet hos ett syskon, för att hantera sina erfarenheter. Det vi ser här är att klienten, eller den utsatta personen, till stor del påverkas av samhället runt om då det är samhället, som genom normer, fastställer accepterade handlingsmönster.

4. Teori

I det här kapitlet kommer vi att tala om vårt val av teori och varför vi gjort det valet. Vi kommer även att introducera de begrepp vi kommer att använda i analysen av vårt material och hur vi kommer hantera dem.

Vårt syfte är att undersöka hur personer som utsatts för våld i nära relationer som barn beskriver sina upplevelser och erfarenheter. Eftersom det är tal om upplevelser och erfarenheter, som är individuella beskrivningar av verkligheten, har vi ansett att en socialkonstruktivistisk teori är bäst lämpad för analys av vårt material.

Då socialkonstruktivismen enligt Vivien Burr (2015) bygger på att människan skapar sin verklighet i dialog med andra kan vi se att den här teorin kan tillämpas på vårt material eftersom textförfattarna kommunicerar sin verklighet till en publik. Denna verklighet har dessutom också utformats genom en dialog mellan textförfattaren (som barn) och dess omvärld.

Socialkonstruktivismen i sin helhet utgår ifrån att vårt sätt att se på världen har påverkats av vår kultur, våra erfarenheter och den rådande tidsandan. Språket är ett medel som vi använder för att konstruera vår bild av omvärlden genom att vi definierar vad något är genom att beskriva det i ord. Genom att beskriva något avgränsar vi också vad ett begrepp inte innebär och kan därigenom avgränsa och definiera exempelvis kategorier (Burr 2015).

För att gå djupare in i socialkonstruktivismen har vi valt att använda oss av begrepp utifrån den symboliska interaktionismen. "Society is to be understood in terms of the individuals making it up, and individuals are to be understood in terms of the societies of which they are members" (Meltzer, Petras & Reynolds 1975 s.2). Med det här menas att vi behöver se helheten också för att förstå delen. För att förstå varför en individ tänker eller känner på ett visst sätt måste vi se i vilket sammanhang personen befinner sig, vilka människor och relationer till dem som personen har. Först då kan vi förstå vad som påverkar personen och hur personen i sin tur påverkar sin omvärld (Meltzer, Petras & Reynolds 1975).

I den symboliska interaktionismen hittar vi namn som George Herbert Mead, Herbert Blumer och Erving Goffman. Vi kommer att i vår analys använda oss av

några av de begrepp som de definierat. De begrepp vi kommer att fokusera kring är *rollövertagande*, *självbild* och *de andra*. Vi kommer här att presentera begreppen utifrån den symboliska interaktionismen och hur vi kommer att använda dem i vår analys.

Rollövertagande

Det här begreppet finns det olika teorier kring. Enligt Berg (2015) ses det olika utifrån vilken forskare som får göra sin röst hörd, men han själv menar att Meads grundtanke för just rollövertagande handlar om vår förmåga att ge gester och språkliga uttryck symboliska meningar (Berg 2015; Meltzer, Petras & Reynolds 1975). Detta förklarar Mead som ett samspel mellan Jag och Mig, eller som ett subjektsjag och ett objektsjag. De tillhör båda samma process, men befinner sig i olika faser (Guneriusen s. 156 ff.). Miget är den som tolkar de sociala interaktionerna utifrån de förväntningar individen har av samhället och de *generaliserade andra*. Jaget uppfattar symboler och gester, och står sedan för responsen på tolkningarna som Miget gör. Eftersom symboler kan tolkas olika beroende på vem som sänder signalen, vilken sinnesstämning personen befinner sig i eller på grund av andra individuella faktorer, så ses Jaget som en subjektiv aktör som skapar sin roll genom sina handlingar (Guneriusen s. 156 ff; Meltzer, Petras & Reynolds 1975). Miget reagerar sedan på Jagets handlingar och tolkar deras symbolik liksom *den andres* reaktion på Jaget. Jaget kan inte reflektera över sig själv i nuet, men Miget kan reflektera över Jaget efter att handlingen utförts (Guneriusen s. 156 ff).

Rollövertagande handlar alltså om att vi tolkar symboliska meningar utifrån vad vi tror att *den andra* som förmedlat dem lägger för betydelse i gesten eller det språkliga uttrycket. Först då vi interagerar med andra och försöker tolka deras signaler kan vi få en uppfattning om oss själva (Berg 2015).

Begreppet *de andra* kommer att förklaras mer senare i texten.

Självbild

Det kan verka självklart att begreppet självbild betyder bilden av sig själv. Frågan är snarare, vad påverkar skapandet av självbilden? och varför är det relevant att

veta? I den symboliska interaktionismen förklarar Mead begreppet självbild som den bild du har av dig själv och som skapas om en själv utifrån vad självet tror att andra tycker att personen är (Berg 2015; Guneriussen 1997; Meltzer, Petras & Reynolds 1975). Alltså, i interaktion med andra människor får individen respons på de handlingar och uttryck som individen förmedlar. Utifrån responsen, eller i brist på gensvar, kan individen skapa sig en uppfattning om hur *den andra* uppfattar en själv. Individen kan då välja att antingen acceptera den bilden, eller söka en annan. Om samma bild förmedlas till individen genom *de andra* upprepade gånger och/eller från *flera olika andra* så förstärks den bilden av självet.

Vi anser att det kan vara intressant att analysera vårt textmaterial utifrån det här begreppet bland annat på grund av det resonemang Morgan (1975) för om familjen. Då en familj ofta definieras som de personer som en individ bor ihop, och spenderar mycket av sin tid ihop med utgör familjen i de flesta sammanhang de personer som en individ socialiserar med mest. De har därför också mest inflytande över bland annat individens självbild. En förälder har i närmaste laget fri bestämmanderätt då det handlar om i vilken utsträckning ett barn innan skolåldern träffar andra människor utanför den närmaste familjen. Föräldern har då kontroll över vilka influenser och bilder av sig själv som det lilla barnet kommer att få spegla sig i. Det är dock viktigt att komma ihåg att det kan vara fler än en förälder i familjen, och även andra signifikanta andra, som har "samma rätt" att bestämma över de influenser barnet får ta del av (Morgan 1975).

Fahrman (1993) menar att barn som går igenom en kris kan ta upplevelsen på antingen ett negativt eller ett positivt sätt, beroende på barnets egna resurser och jagstyrka. "Ett barn blir precis så starkt eller svagt som det ursprungliga stödet från mamman tillät det att bli" (Fahrman 1993 s. 20), och hon tar även senare upp att relationen till andra människor är det som avgör om ett barn utvecklas på ett bra eller mindre bra sätt (Fahrman 1993). Hon fokuserar mycket på barnets relation till modern, men relationen till fadern eller någon annan viktig vuxen kan vara precis lika meningsfull, vilket vi också kommer att se i analysen.

De andra

I det här begreppet ingår *de signifikanta andra* och *de generaliserade andra*. Familj, vänner och andra personer som befinner sig i individens närmaste socialiseringskrets tillhör *de signifikanta andra*. Samhället i stort, okända människor individen möter och ytliga bekanta tillhör *de generaliserade andra* (Berg 2015; Meltzer, Petras & Reynolds 1975). Beroende på vilken teoretiker vi väljer att utgå ifrån så är det olika vilken av de två grupperna som har mest påverkan på individens skapande av personlighet. I vilket fall som helst så är det i relation till *de andra* som en individ definierar sin självuppfattning.

När vi talar om att definiera självbilden handlade det alltså mycket om självreflektion och hur det är upp till individen att acceptera den förmedlade självbilden. Genom att *den andra* medvetet eller omedvetet påverkar individen genom att förmedla gester och symboler som individen förväntas tolka på ett visst sätt och agera utefter ges individen möjlighet till att reflektera över hur den vill och bör agera i det här fallet mot den här personen. När individen förväntas agera på ett visst sätt är det som att *den andra* försöker få individen att överta den roll som *den andra* förmedlar att den förväntar sig (Berg 2015; Meltzer, Petras & Reynolds 1975).

5. Metod och material

Val av metod

Utifrån valet av vår studie ställdes vi inför frågan vilken forskningsansats som var lämplig att använda. Den kvantitativa metoden används för att beskriva en yttre och objektiv verklighet ofta genom insamling av numeriska data. Den kvalitativa metoden används ofta då individers subjektiva uppfattningar och tolkningar ska beskrivas, vikten läggs ofta vid ord och inte kvantifiering under insamlingen av data (Bryman 2011 s. 40 f.). Syftet med vår studie är att undersöka hur personer som har utsatts för våld i nära relationer under barndomen beskriver sina upplevelser och erfarenheter, och därför anser vi att det är lämpligt att använda oss av en kvalitativ metod. Vidare diskuterades vilken typ av kvalitativ metod som ansågs lämplig att använda till vår studie. Intervjuer är den mest använda metoden i kvalitativ forskning. Den är flexibel och ger forskaren fylliga och detaljerade svar (Bryman 2011 s. 412 f.). Den här metoden valde vi bort på grund av svårigheterna att hitta intervjupersoner som blivit våldsutsatta i nära relationer som barn och intervjuande av barn är inte etiskt försvarbart då gruppen anses vara extra utsatt. Frågan blev då hur vi skulle genomföra studien, att få berättelser, utan möjligheten till att intervjua. Våra tankar ledde oss in på texter, självbiografier, att läsa och tolka författarens egna upplevelser av våld i nära relationer i deras skrivna berättelser. Med beaktande av detta tänkte vi att en kvalitativ innehållsanalys utifrån en hermeneutisk metod skulle kunna vara ett lämpligt förfarande. En kvalitativ innehållsanalys är troligtvis det vanligaste tillvägagångssättet när det handlar om att analysera dokument, och används för att söka efter bakomliggande teman i det material som analyseras (Bryman 2011 s. 505). Vi kommer analysera våra texter utifrån hermeneutiken, det vill säga läran om texttolkning (Selander & Ödman 2005). Selander och Ödman (2005) beskriver hur text, individ och samhälle är länkade till varandra, att individers röster kommer till uttryck i texter och utgör därmed även ett ställningstagande i en samhällskontext. Genom att läsa texter uppstår ett strävande efter förståelse och flera möjliga tolkningar kan sedan läggas fram (Selander & Ödman 2005 s. 7 ff.). Därför är den här metoden lämplig för genomförandet av vår studie.

Urval

För att utföra vår studie har vi behövt avgränsa oss till ett visst urval. Bryman (2011) beskriver hur kvalitativa forskare vanligtvis arbetar med målinriktade urval. Det handlar om att välja ut enheter som är med relevans till de forskningsfrågor som har formulerats. Att urvalet görs baserat på forskningens mål (Bryman 2011 s. 350 f.). Då vår studie handlar om att undersöka människors egna upplevelser och erfarenheter av våld i nära relationer under sin barndom ansåg vi att ett målinriktat urval vara det mest passande tillvägagångssättet. Det som kan ses som bristande av valet att ha ett målinriktat urval är att det inte kan möjliggöra en generalisering till en population (Bryman 2011 s. 392). Då generalisering inte är vårt mål kommer det inte att bli ett problem i vår studie. Därefter för att kunna genomföra denna typ av urval är det viktigt att vi är medvetna om vilka kriterier som är relevanta för att kunna ta med eller sortera bort möjliga fall (Bryman 2011 s. 392). De kriterier vi hade i sökandet efter empiri var först och främst att hitta texter där individer med sina egna ord beskriver sina upplevelser, och därför valde vi att inrikta oss på bloggar, forum och böcker där individerna berättar sina egna berättelser. Vi valde att använda texter skrivna av personer som redan lämnat ut sin historia för att det underlättade insamlingen av material och vi behövde inte utsätta någon för stressen som kan komma av att bli intervjuad och tala om deras upplevelser. Anledningen till att vi inkluderade böcker i vårt material var för att vi ville vara säkra på att vi införskaffat tillräckligt med material för att kunna undersöka urvalspopulationen på ett rättvist sätt. Dock så kan den stora skillnaden mellan en boktext och en blogg/forum text försvåra våra tolkningar, eventuellt visa på en ojämlikhet mellan texterna som beror på texternas längd och inte innehållet.

För att hitta dessa texter använde vi oss av internet. När vi letade efter forum- och blogginlägg sökte vi på Google med olika sökord som; *överleva våld*, *barndom*, *våld i nära relationer*. De foruminlägg vi fann var från *Öresundspostens* hemsida samt *familjeliv.se* och alla inlägg var anonyma. Vi valde ut fyra bloggar¹ med varierande antal relevanta inlägg. Bloggen *familjecoachen*² hade endast ett inlägg

---

¹ Se bilaga för länkar till textmaterialen

² Se bilaga för länk till textmaterial

som vi valde ut. *Ruderalian*³ som hade dedikerat sin blogg åt sina erfarenheter av våld under barndomen hade endast två inlägg på sin blogg och de var båda relevanta för vår studie. Bloggen *FILIPSTADSFALLET*⁴ hade 8 relevanta inlägg för vår studie. Den sista bloggen vi valde ut var *metrobloggen.se/mum*⁵ som hade flera mer kortare inlägg som vi fann relevanta. Vi gav varje forum- och blogginlägg ett eget identifikationstecken bestående av en bokstav och ett nummer för att sedan under kodningen kunna härleda texten till rätt källa.

Vi letade även efter böcker via internet och använde oss framgångsrikt av sökorden; *självbiografi, överleva våld, barndom*. De böcker vi valde ut var två stycken. Den första boken var *Pojken som kallades Det* av Dave Pelzer (2001), och den andra boken var *Otryggare kan ingen vara* av Bengt-Åke Cras och Agneta Cras (2007).

När vi bedömde kriteriet av individer som under sin barndom utsatts/utsätts för våld i nära relationer utgick vi ifrån att de själva varit föremål för fysiskt våld, psykiskt våld och kränkningar från en omvårdande vuxen, eller att de varit närvarande då fysiskt eller psykiskt våld utövats av en vuxen mot en annan vuxen i barnets direkta närhet. I vissa texter framträdde även sexuellt utnyttjande, men vi har valt att inte använda det som ett kriterium varken för inkludering eller exkludering av texten. Vårt syfte är inte att undersöka sexuellt utnyttjande, men vi har sett det som en del av våldsutövandet mot barnet och kommer att behandla det som sådant.

Vi hade inget kriterium på att materialet skulle vara skrivna mellan vissa årtal, och inte heller hade vi kriterier på att materialet enbart skulle vara berättelser som har hänt i det svenska samhället. Anledningen till det här är att individernas berättelser och upplevelser är subjektiva och trots att perspektivet på dem kan förändras med tiden så är det beskrivningarna av upplevelserna som är det viktiga och relevanta för vår studie. Vi ställde oss även frågan hur mycket material vi behövde för att det skulle anses tillräckligt till vår analys och studie. Det vi fick utgå från var vår egen känsla men det går fortfarande att ifrågasätta om resultatet hade sett annorlunda ut om vi hade använt oss av en större empiri.

---

³ Se bilaga för länk till textmaterial

⁴ Se bilaga för länk till textmaterial

⁵ Se bilaga för länk till textmaterial

Metodens förtjänster och begränsningar

Att använda oss av en hermeneutisk innehållsanalys har både haft sina för- och nackdelar. Något som till viss del har begränsat insamlingen av empirin är osäkerheten kring kvalitén på den. Bryman (2011) tar upp fyra olika bedömningskriterier gällande textdokumentens kvalitet. *Autenticitet* är ett av kriterierna som handlar om hur äkta materialet är, om den påstådda författaren är den verkliga upphovsmannen (Bryman 2011 s. 489 ff.). En av böckerna som vi hade valt att använda till vår empiri trodde vi var en självbiografi, vilket det visade sig att det inte var. Författarna till boken hade intervjuat de våldsutsatta personerna och utifrån deras berättelser skrivit boken. Hanterandet av situationen blev att bara använda de citat som fanns i boken och stycken där författarna tar upp individernas egna berättelser. Detta ledde till ett större bortfall av text i boken och till vår empiri.

Ett annat kriterium är *trovärdighet*, om författaren verkligen återger dennes sanna tankar och känslor (Bryman 2011 s. 491). Då vår studie handlar om personer med erfarenhet av våld i barndomen har de berättelser vi läst ibland varit svåra att hålla sig objektiv till. Subjektiviteten kunde ibland ta över och alla beskrivningar av hur personerna blivit våldsutsatta tog vi som en självklarhet. Hur skulle vi kunna ifrågasätta deras upplevelser? Det går aldrig att veta med all säkerhet att texterna är autentiska.

Det tredje kriteriet är *representativitet*, till vilken grad materialet är typiskt när det gäller den kategori den tillhör, och om materialet inte är det, hur kan vi veta i vilken grad det inte är typiskt (Bryman 2011 s. 489). Med hänsyn till detta kan vi ändå säga att genom att ha studerat tidigare forskning, har egna erfarenheter och även tagit del av många textdokument, har vi ändå sett mönster mellan allt material. Därför har det inte blivit en begränsning för oss.

Det sista kriteriet Bryman (2011) beskriver är *meningsfullhet*, hur pass begripligt och tydligt materialet är (ibid). Som vi har nämnt har våra egna subjektiva värderingar ibland kunnat påverka vår läsning och det går även att koppla till det här kriteriet. Att det ibland kan ha uppstått meningar i textdokumenten som vi inte riktigt har förstått vad författaren vill ha sagt, då har vi gjort våra egna tolkningar vilket kan ses som en begränsning.

Som vi ser har det funnits begränsningar under vår studieprocess, men även förtjänster. Genom att analysera texter ur ett hermeneutisk tänkande kan vi skapa en djupgående förståelse och tolka författarnas ord kopplat till den omvärld de lever i (Uggla Kristensson 2005 s. 37 ff.) Vi kommer att kunna leta efter innebörd, mening och värderingar utifrån vad författaren förmedlar till läsaren. Vidare kan det ses som en fördel att vi som analyserar texterna får fram tolkningar utifrån det perspektiv författaren valt att skriva utifrån (Bryman 2011). Det vill säga att det inte är vi som styr texterna, det är inte vi som ställer frågor som leder till vissa svar, utan författarna väljer vad de vill skriva. Att använda en innehållsanalys underlättar den etiska aspekten för vår studie. Vi har övervägt de etiska frågor som uppstår vid vetenskapliga undersökningar (Vetenskapsrådet 2016), och specifikt dem som gäller vid undersökningar av utsatta grupper. Det vi kommit fram till är att eftersom texterna finns att tillägna sig fritt för vem som helst med tillgång till bibliotek och internet så är risken liten för att textförfattarna kommer till skada på grund av undersökningen.

Metodens tillförlitlighet

I Brymans (2008) bok om samhällsvetenskapliga metoder tar han upp skillnaden i att tillförsäkra validitet, reliabilitet och trovärdighet i kvalitativa studier jämfört med kvantitativa studier (Bryman 2008 s. 258).

Validiteten i kvantitativa studier kan enklare (än i kvalitativa studier) bevisas genom att ta fram mätbara resultat och generaliserbar data som kan appliceras på större delen av populationen (Bryman 2011 s. 161 ff.). Kvalitativa studier är inte lika generaliserbar men kan styrkas då bevis finns för att samma resultat skulle kunna fås även under andra, fast liknande, förhållanden (Bryman 2008 s. 258). I relation till vår studie betyder det att andra forskare, med samma texter och perspektiv skulle kunna få liknande resultat som de vi får fram, med förutsättning att de fokuserar på samma teoretiska utgångspunkter.

Vidare kan reliabiliteten i kvantitativa studier styrkas genom att visa att det som avsetts att undersöka är det som faktiskt undersöks och är genomförd på så sätt att det är möjligt att upprepa studien och får samma eller liknande resultat (Bryman 2011 s. 161 ff.). I kvalitativa studier är det som undersöks oftare subjektivt och omständigheterna tillåts påverka det insamlade materialet i större utsträckning

(Bryman 2008 s. 258). För att vi i vår studie ska kunna visa på reliabilitet i resultatet antecknar vi alla steg som tas under studiens gång och nämner dessa i vår undersökning. Regelbundna handledningar hjälper oss också under processens gång för att belysa perspektiv och arbetssätt som vi borde tänka över och eventuellt ge mer eller mindre uppmärksamhet.

Som forskare är det i stort sett omöjligt att inte påverka sitt studieobjekt (Bryman 2011 s. 43 ff.). Vi har påverkat vårt material genom att texterna vi använder är utvalda efter kriterier som vi tagit fram för att få ett så signifikant urval som möjligt. Sedan är det omöjligt att se på ett material helt objektivt, och det har inte heller varit vårt syfte. Ett material är oftast endast intressant att betrakta utifrån ett visst perspektiv eftersom det endast då ger ett intressant resultat. Vi har trots det, så långt det har varit möjligt, försökt hålla vår påverkan på materialtolkningen så låg som möjligt genom att försöka ha ett öppet sinne och tänka igenom alla slutsatser vi drar för att se förbi det som första anblicken visar.

Fördelning av arbetet

Vi är två författare som har skrivit den här studien och till en viss del har vi delat upp arbetet men främst arbetat tillsammans för att båda enkelt ska ha kunnat hänga med i arbetsprocessens utveckling. När det gäller empiriinsamlingen har vi genom hela insamlingen arbetat gemensamt förutom när det var tid till att koda all material då vi kodade på egen hand. Vi delade även upp ansvaret för bakgrund, metod- och teoriområdet. Trots den uppdelningen vi har haft har vi alltid med ett kritiskt tänkande läst igenom varandras textkast för att diskutera möjliga oklarheter eller förslag på förändringar. Beträffande analysdelen har vi successivt arbetat gemensamt för att underlätta en djupgående analys.

Etiska överväganden

Det finns fyra speciella villkor som måste tas i beaktning då forskning bedrivs. Dessa kan sammanfattas som informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav (Vetenskapsrådet 2016). Vi kommer här att diskutera hur vi har resonerat kring dessa krav i relation till vår undersökning.

Vi har valt att samla in vårt material från publicerade böcker och öppna forum samt öppna bloggar från internet. Det betyder att allt material som vi kommer att använda oss av är tillgängligt för alla med tillgång till internetuppkoppling.

Då böckerna är publicerade i syfte att uppmärksamma allmänheten om barns utsatthet vid förekomst av våld i nära relationer anser vi att de kan användas till vår studie.

Angående foruminläggen så är de publicerade anonymt, men med samma intention som böckerna, att uppmärksamma fenomenet barn som utsätts för våld i nära relationer.

Två av bloggarna är anonyma och öppna för vem som helst att ta del av, också de med syfte att uppmärksamma fenomenet våld mot barn.

Utifrån de här premisserna anser vi att det är etiskt försvarbart att använda dessa texter. De har skrivits för att uppmärksamma våldet och de erfarenheter som följer med det, vilket gör att vi kan ta del av personers individuella upplevelser utan att ansätta någon med obekväma frågor om händelser de kanske inte känner sig trygga att svara på.

Vår uppfattning är därför att det är en bra kompromiss att vi använder oss av redan publicerat material och skrivna texter som finns att inhämta på öppna forum.

Analytiskt tillvägagångssätt

Kodning av foruminlägg

Efter att vi valt metod och valt ut de texter vi skulle använda så var kodning nästa steg i processen. Vi bestämde att vi båda skulle läsa igenom och koda texterna var för sig först.

Vi har till viss del utgått ifrån Brymans (2011 s. 291) kodningsschema vid bearbetning av materialet. Nästa steg blev att skriva ut alla forum- och blogginlägg. Vid det här laget hade vi redan gått igenom texterna några gånger under urvalsprocessen och hade identifierat ett antal kategorier.

Vi sammanställde dessa kategorier till 11 övergripande teman; *beskrivning av självet, beskrivning av våldsutövaren/-arna, beskrivning av våldet, hantering av våldet, orsaker till våldet, sociala samspel, lojalitet, rättfärdigande, åtgärder och lösningar, omgivningen och normalitet*. Därefter införskaffade vi 11 färgpennor i olika färger. Vi bestämde gemensamt vilken färg vi använde till varje tema, och kodade genom att i de utskrivna texterna stryka under med den färg som stod för temat vi ansåg att just den textbiten tillhörde.

När de utskrivna texterna var genomgångna övergick vi till textdokumenten på datorn. Vi gav varje inlägg en egen kod, exempelvis F1 för *foruminlägg nummer 1* och B1a för *blogg nummer 1 första inlägget*. Sedan klippte och klistrade vi in forum och blogg-texterna i Word-dokument efter våra valda teman, med varje texts identifikationskod för att underlätta överblick av materialet.

Kodning av böcker

För att koda böckerna av Cras och Cras (2007) och Pelzer (2001) så använde vi färgade flikar, som användes likt färgpennorna i de utskrivna texterna. Vi utgick här från samma 11 teman som nämnts tidigare. När vi var klara med att koda igenom böckerna skrev vi in de utkodade texterna i Word-dokument efter samma temastruktur som vid forum- och blogginläggen för att få en enkel överblick av hela vår empiri.

Analys av insamlad material

När kodningen var klar sökte vi efter mönster inom de olika teman vi ställt upp. Då vi tyckte att vi kunde urskilja mönster formade vi preliminära hypoteser som vi senare testade mot resten av materialet för att verifiera antagandet.

Presentation av textförfattarna

Innan vi börjar presentera våra analytiska resultat kommer vi här att kort beskriva de texter och textförfattare som används i vår analys⁶. Namnen är fingerade då vissa textförfattare är anonyma. Till böckerna använder vi samma namn som nämns i böckerna då namnen i ena fallet redan är fingerade och i det andra fallet

---

⁶ Se bilaga för länkar till textmaterialen

anser vi att boken är så välkänd att det vore omotiverat att ge textförfattaren ett fingerat namn. Ålder nämns i de fall då detta är känt.

De tre foruminläggen från Öresundsposten skickades in till tidningen mellan den 5:e och 8:e oktober 2015, då läsare under en vecka uppmanades att skriva om sina erfarenheter av våld i nära relationer/våld i nära relationer för att uppmärksamma den här gruppen och sprida kunskap till allmänheten. Texterna är skrivna av Maria, Klara och Billie.

De två foruminläggen på familjeliv.se hade inte skrivit på uppmaning av andra, utan var rop på hjälp. Den hjälp de sökte var inte för att ta sig ur situationen då de inte längre befann sig i omedelbar fara. De ber om vägledning i hur de ska handla i direkta situationer som är effekter av våldet, inte angående hantering av våldet i sig. Sofia, 27 år, inlägg inskickat den 10 augusti 2015, vill ha råd om vad hon kan göra för att rädda sin syster som får uppleva samma saker som hon själv gjorde under sin uppväxt. Det andra inlägget är skrivet av Karin, 17 år, inlägg inskickat 8:e oktober 2014, som vill ha råd om huruvida hon ska polisanmäla sin pappa nu när hon blivit placerad i fosterfamilj och ska börja ett nytt liv.

Familjecoachen är en blogg skriven av Jonna, 32 år, inlägget uppladdat 27 juni 2015, en familjerådgivare som skriver om hur det är att vara förälder och förhålla sig till alla förväntningar som kommer med det i dagens samhälle. I ett inlägg skriver hon om våld i nära relationer. Det är framför allt det inlägget vi plockat ut, eftersom hon där berättar om sina egna upplevelser av att växa upp i ett hem där de bevittnat våld mellan föräldrarna. Hon tar också upp sin åsikt om fysiskt och psykiskt våldsutövande hemma och att den som utsätts för det (den vuxna personen) bör ta sig och sina barn från en sådan relation så fort som möjligt för att skydda sig själv och barnen.

Ruderalian är en blogg skriven av Felicia, 32 år, inläggen är båda uppladdade 11:e februari 2015, som har bestämt sig för att inte låta sin barndom få förstöra hennes liv mer än det gjort. Genom bloggen vill hon bearbeta sin egen smärta och visa personer med liknande erfarenheter att de inte är ensamma.

Filipstadsfallet skrivs av Beatrice, 19 år, inläggen är uppladdade mellan 8:e december 2013 och 25:e januari 2015. Hon vill genom sin blogg uppmärksamma vad som kan hända då myndigheter inte följer de direktiv som är satta. Fokus

ligger alltså inte på våldet som hon och hennes bror fått uppleva, men den tas upp i vissa inlägg eftersom våldet var anledningen till att myndigheterna kopplades in från början.

Metrobloggen skrivs av Anastacia som är 35 år. Inläggen är uppladdade mellan 15:e juli 2008 och 3:e mars 2009. Bloggen är dedikerad till hennes vardagsliv och vad som händer där. Eftersom hennes barndom och minnena därifrån påverkar henne så skriver hon ibland om sina upplevelser, minnen och tankar från den tiden.

I den ena boken får vi ta del av Helenas och Tomas uppväxt. Boken skrevs av två författare som intervjuade Helena 30 år och Tomas 28 år, då boken gavs ut år 2007, där de fått berätta om sina upplevelser och tankar under uppväxten där våld och vanvård genomsyrar vardagen. De hade även en yngre bror vid namn Mattias som också nämns genom boken. En del av bokens innehåll är hämtat från myndighetsdokument där det ges en inblick i andra personers tankar och agerande, men de textstycken som vi valt ut är citat och berättelser från Helena och Tomas.

Den sista texten är också från en bok. Dave, 34 år då han gav ut boken år 1995, har själv skrivit om sin barndom, och det våld han blev utsatt för. Han beskriver sin kamp för att överleva och önskan ta sig bort från misären.

Vårt inhämtade material är alltså skrivet av två män, nio kvinnor och en person vars kön inte nämndes i texten. Materialet vi inhämtat kommer därför övervägande från kvinnor. Vår tanke då vi började samla in material var att få en jämn könsfördelning i det insamlade materialet. Vi stötte dock på svårigheter då vi ville hitta bloggar och foruminlägg skrivna av män, och som dessutom matchade våra kriterier. Den här könsfördelningen kan påverka vad vi ser i texterna. Framför allt kan det påverka skillnaden vi ser mellan de böcker, och de bloggar och foruminlägg som vi samlat in. Både på grund av att texterna i de olika fallen är skrivna utifrån olika mönster, men också för att männens upplevelser av våldet finns beskrivet i de båda böckerna medan kvinnornas berättelser främst kommer till uttryck i bloggarna. Då vi inte ämnar undersöka skillnaden mellan mäns och kvinnors upplevelser av våldet så kommer vi dock inte gå vidare i diskussionen här.

Texterna kommer att citeras genomgående i analysen och kopplas till teorin och tidigare forskning. De personer som står för texterna kommer alla att benämnas som textförfattare i analysen trots att Helena och Tomas inte själva har skrivit sina texter. Detta för att underlätta skrivandet av analysen. De kommer även benämnas som *individen* och *barnet* utifrån vad som passar bäst i sammanhanget.

6. Resultat och analys

Vi kommer här att introducera våra slutsatser av hur självbilden beskrivs av textförfattarna utifrån de relationer och handlingar som de skriver om i texterna. Inledningsvis tar vi upp omgivningens - de generaliserade andras - påverkan på självbilden. Sedan kommer vi in på de olika överlevnadsstrategier som individerna tar upp att de använt (och använder) för att klara av våldet. Slutligen presenteras de gemensamma mönster som vi utläst från materialet och vilka slutsatser vi kan dra av dessa. Genom citat hämtade från texterna kommer vi att argumentera för och diskutera kring våra slutsatser med kopplingar till teori och tidigare forskning.

Omgivningens påverkan på självbilden

För att teorin om rollövertagande ska fungera behöver vi utgå ifrån att individen känner till betydelsen i symboler och gester och har en uppfattning om språk (Berg 2015; Burr 2015; Guneriussen 1996; Meltzer, Petras & Reynolds 1975,). Det betyder att individen också måste ha en uppfattning om omvärlden, alltså hur kulturen och det sociala samspelet fungerar. Detta i förlängningen gör att individen har förväntningar på olika personer och grupper i samhället utifrån vilken roll de förväntas ha. Dessa förväntningar skapas i sociala samband genom att Jaget agerar, Miget reagerar och reflekterar över reaktionerna hos de signifikanta och generaliserade andra, och så tolkar Jaget Migets reaktion för att sedan agera igen (Berg 2015; Meltzer, Petras & Reynolds 1975). När vi gick igenom vårt material kunde vi se hur textförfattarna beskrev sin förväntan på de generaliserade andra som att de i mötet med myndigheterna hade ett hopp om att deras situation skulle bli uppmärksammas. Att skolpersonal, socialarbetare, sjukhuspersonal eller polisen skulle "göra sitt jobb" och reagera aktivt genom att ställa rätt frågor och ta dem bort från den som gör dem illa.

Vid beskrivningen av misshandeln där jag höll i ett glas så säger jag "(...) och då såg dom det. Hon slog mig." Dom. Varför reagerar inte polisen på det? "Dom" är mamma och mormor. Hade den förhörande polisen lagt märke till detta och frågat vidare så kanske mammas lögn om att inga vittnen fanns spruckit redan där.

Beatrice

I det här citatet som tar upp möte med polisen, ser vi exempel på hur textförfattaren uttrycker missnöje och undran över hur det kan gå till så här.

Då rollövertagande handlar om att individen tolkar signalerna från, i det här fallet, de generaliserade andra så blir individen medveten om sin egen situation och då de reflekterar över hur de bör handla så överväger de vilka handlingsalternativ som finns (Berg 2015). Utifrån hur textförfattaren beskriver myndigheten kan vi utgå ifrån att signalerna för rollövertagandet som myndigheten förväntade sig att barnet skulle ta inte uppfattades på samma sätt hos barnet. Jaget överväger handlingsalternativen och då förutsättningarna för att tala om sanningen inte uppfylls (genom att rätt frågor inte ställts och barnet inte uppfattat en möjlighet till trygghet i relationen) så fortsätter barnet på det rollövertagande som deras signifikanta andra lärt dem.

Om vi ser till skolan så har vi sett att två olika förhållanden beskrivs. I det ena fallet framhålls skolan som en trygghet för barnet. I deras texter kan vi se att fokuset i samband med skolan ligger på deras beskrivningar av det som fungerar, som till exempel att de genom prestationer på lektionerna får beröm och uppmärksamhet av vuxna, samt har möjlighet att interagera med jämnåriga.

Jag var överlycklig över att vara borta från Henne. Under rasterna var jag sjövid.
Jag rusade runt på den barkbeströdda skolgården på jakt efter nya, spännande saker att göra. Jag hade lätt för att få vänner och kände mig så lycklig över att få vara i skolan.

Dave

Detta citat är talande för de barn som har en bra relation till skolan. I de andra fallen beskrivs skolan som en fortsättning på de missförhållanden som upplevs hemma.

Vid ett tillfälle i gymnastiksalen blev han [brodern] misshandlad av Anita [skollärare] inför hela klassen. Barnen skulle göra "dramagester", en och en, medan resten tittade på, och när [brodern] nekade att göra detta så drog hon tag i hans arm och knuffade ner honom på golvet.

Beatrice

Här ges vi ett exempel på hur skolsituationen såg ut för ett av barnen. När vi läser detta i sitt sammanhang är det endast en av många händelser som gör att barnen

till slut lämnar skolan trots att de och föräldrarna anmält skolan för missförhållanden.

Skolan är en plats där barn spenderar stora delar av sin vardag och personer där har inflytande på barnet. Socialarbetares och skolpersonals subjektiva attityder gentemot barnet påverkar hur barnet ser på sig själv i den hjälpsökande situationen (Eriksson 2009; Hazzard & Rupp 1986). Av beskrivningen av de signifikanta och generaliserade andra utifrån Bergs (2015) och Meltzer, Petras och Reynolds (1975) så kan skolan både representera signifikanta och generaliserade andra (Berg 2015; Meltzer, Petras & Reynolds 1975). Utifrån hur interaktionerna med de här personerna i omgivningen beskrivs av textförfattarna kan vi se ett mönster av hur både en positiv och negativ självbild kan skapas i relation till skolsituationen. Då skolan i texterna beskrivs som en trygghet så beskrivs också hur omgivningen förväntar sig en annan roll av barnet än den de har hemma. En roll där de får möjlighet att uttrycka en annan sida av sig själva. I fallet med Dave så beskriver han att skolan till en början är en fristad där han hade vänner och lärarna såg honom som en duktig elev och han fick uppmärksamhet och beröm. När Miget tolkar dessa signaler så formas en medvetenhet och barnet får en insikt om att "här mår jag bra och känner mig trygg" vilket leder till att barnet skapar en positiv självbild i relation till skolan.

Fallet med Beatrice visar på hur rollen de har hemma förstärks i skolan då personal och elever ignorerar både de tysta och uttalade ropen på hjälp. Vi ges en beskrivning av att skolsituationen är densamma som hemsituationen vilket betyder att självbilden som ges i hemmet förblir oförändrad även i skolan, till skillnad från Daves fall, och rollövertagandet blir därför troligtvis detsamma som i hemmet.

Överlevnadsstrategier

Lojaliteten till den våldsamma föräldern

I alla fallen vet vi att våld har förekommit i nära relationer, och en naturlig reaktion borde vara att vilja få våldet att sluta. Ändå ser vi, som beskrivits i avsnittet ovan, i texterna att författarna vid tillfällena där de fått möjlighet att

komma bort från, eller tala om våldet, istället beskriver hur de ljugar och skyddar den som utövar våldet mot dem.

Hur mycket mamma än gjort skulle jag aldrig kunna tala om det för dom så vi ljög. Tydligt så hade både jag och min bror dragit olika versioner, men vi hade ju ingen aning om att vi skulle [till polisstationen]. /.../ Men jag ljög för det var min mamma.

Anastacia

I flera av texterna nämns hot och rädsla som orsaker till att de som barn valde att inte tala om hur deras verklighet såg ut. Det vi tyckte var intressant här är dock att det också i texterna beskrivs hur de känner en skyldighet att försvara sina föräldrar. Med utdraget från Anastacias text vill vi illustrera hur de skyddar våldsutövaren genom att ljuga. Lempert (1996) skriver om hur kvinnor som lever med våld i nära relationer också ljugar om sin situation för att de vill hålla skenet uppe och inte försätta sin partner i knipa för att de trots allt älskar dem. Ljugandet blir en strategi för att förmedla en positiv självbild till omvärlden, och kanske även för att dölja sanningen för sig själv för att kunna stå ut med verkligheten (Lempert 1996). Barnets Mig har påverkats genom exponering för våld och hot om våld, men även värme och uppmärksamhet av samma person som utövat våldet, vilket ger barnet förhoppningen att om de kan uppfylla förutsättningarna för det positiva de upplevt tidigare kan de få värme och uppmärksamhet igen. Om vi då ser till de generaliserade andra som barnet kommer i kontakt med, som polis och socialarbetare, så har de, troligen, inte haft lika mycket kontakt med barnet och alltså vet barnet inte riktigt vad de kan förvänta sig av dem. I nära relationer vet de vad de kan förvänta sig.

De generaliserade andra representerar samhället, och individens förväntning på hur samhället ska reagera (Berg 2015). Därför kan innebörden av signalerna från de generaliserade andra vara svårare att reagera på eftersom individen tolkar dem utifrån den medvetenhet de tillgodogjort sig från exempelvis de signifikanta andra. Rollövertagandet har i det här fallet två påverkande faktorer. Uppmaning från de generaliserade andra att berätta sanningen, och en uppmaning från föräldrarna, de signifikanta andra, att inte låtsas om våldet. I texterna kan vi tydligt se att i alla fall så har de som barn valt att följa uppmaningen från de signifikanta andra. Då barnen väljer att ljuga gör Miget det rollövertagande de lärt sig från de signifikanta andra, att inte tala om våldet. Det finns också en tanke om

att de vid "gott uppförande" kan få kärlek, omtanke och skydd, men bara om de inte gör något för att uppröra föräldern. De blir medvetna om valet de måste göra. Att antingen tala sanning och berätta om de besvärliga hemförhållandena, eller ljuga och låtsas som att allt är bra, vilket de är vana vid. Eftersom de redan har en självbild där de låtsas att allt är bra är det lättare att bibehålla den självbilden än att skapa en ny roll, en ny självbild, där de kan berätta sanningen.

Syskonrelationernas inflytande

Sen kan det finnas en annan typ av lojalitet bland familjemedlemmar. Närvaron av syskon påverkar upplevelsen av våldet (Hydén 2012). Syskonskaran blir som en egen grupp inom familjen. Om något hotar gruppen så stärks relationerna inom den för att fortsätta att hålla ihop och överleva.

Helena berättar:

"De första gångerna vi utsattes för mammas hotelser blev vi förkrossade. Eftersom jag var äldst försökte jag visa mig vuxen, ta hand om mina bröder och trösta dem så gott jag kunde. Vi syskon pratade ofta om hur det skulle bli om vi hamnade på fosterhem och lovade varandra att hålla ihop så länge det var möjligt. "

Helena och Tomas

Helenas berättelse om hur syskonen lovar att hålla ihop visar på en överlevnadsstrategi av att de behöver och borde ta hand om varandra. På andra ställen finns det beskrivet att de inte alltid var bästa vänner, men att de under attack av andra fanns de där för varandra.

./.../min syster [bor] fortfarande kvar hos den där vidriga häxan. Samtliga syskon har fortfarande lite kontakt med mamma, men det är inte för hennes skull vi har kontakt. Det är för vår systers skull. Så att hon ska veta att hon inte är ensam och att hon faktiskt är älskad.

Sofia

Här får vi ta del av hur relationerna såg ut i Sofias familj, och förstår på ordvalet "häxan" vid beskrivning av modern att de inte finns varma känslor där emellan, och då blir det tydligt att kontakten som de ändå har med henne beror på något annat - alltså systemens välbefinnande. Viljan att skydda individerna som räknas in i gruppen syskonskaran är större än deras ogillande av moderns beteende.

Att vara ett syskon, en av de signifikanta andra (Berg 2015; Hydén 2012), får här meningen att de bör ta hand om och finnas där för varandra. Eftersom de andra syskonen med signaler, gester och symboliska handlingar besvarar med samma omtanke och tröst så relaterar Miget syskonrelationen till trygghet, vilket Jaget förmedlar tillbaka till syskonen.

Överlevnadsstrategier som det här, att söka stöd och trygghet i varandra, används för att stå ut med situationen, men också för att försöka hitta ett sätt att hindra våldet (Lempert 1996).

Vi kan också se att det finns en skillnad i relationen om bara ett av barnen i syskonskaran blir föremål för våldet. Då är risken att de andra barnen börjar överta samma roll som föräldern och dess beteende som en överlevnadsstrategi och minska risken att de själva blir utsatta för samma behandling som det utsatta syskonet.

Badkaret /.../ blev snart rutin. När jag låg i badkaret hände det att mina bröder tog med sig sina kamrater för att titta på sin nakne bror. Deras vänner hånade mig beredvilligt: "Vad har han gjort den här gången?" frågade de. Oftast skakade mina bröder bara på huvudet och sade: "Jag vet inte." /.../ Varje gång jag hörde någon av mina bröder skratta där de satt och tittade på teve, förbannade jag deras namn. "Jävla bortskämda ungar! Varför slår Hon inte någon av dem som omväxling i stället?"

Dave

Av de här utdragen från Daves text kan vi se att istället för att stärka banden mellan syskonen så gör den här utpekningen både att de andra bröderna inte ser Dave som sin bror och Dave i sin tur ser inte pojkarna som sina bröder. Det symboliseras i texten genom att han i början refererar till sina syskon som "bröderna", men övergår sedan ibland till att kalla dem för "pojkar". Det faktum att det här endast beskrivs i Daves text är för att det är den enda texten där våldet beskrivs som endast riktas mot honom.

Betydelsen av en beskyddare

Andra relationer än bara syskonrelationen framhölls som en överlevnadsstrategi. I vissa av de längre texterna så framställdes fadern som en beskyddare eller trygghet. Liksom Fahrman (1993) skriver så är det inte bara de negativa

samspelet som påverkar individen. Positiva speglingar är lika avgörande för skapandet av självbilden (Fahrman 1993).

Jag älskade när pappa var hemma. Det innebar att jag inte blev slagen, att jag inte behövde stå framför spegeln eller leta i timal efter Hennes förlagda saker. Pappa blev min beskyddare.

Dave

I nästan alla fall då en beskyddare nämns är det pappan, bortsett från en text då det är en lärare. Barnen skapar en medvetenhet om att pappans närvaro betyder att mamman inte kommer att utöva våld. Pappan blir till en symbolisk manifestation av frälsare och beskyddare. Miget uppfattar pappans närvaro som en möjlighet att anta en annan roll än i enbart mammans närvaro. Det här stöder argumentet att olika signifikanta andra har olika påverkan på barnets självbild, som Fahrman (1993) och Morgan (1975) även säger. De signifikanta andra som har en positiv inverkan på självbilden kan vara en faktor till att barnet kan stå ut med den negativa självbild de blir matade med av den andra signifikanta andra. En överlevnadsstrategi blir då att de söker sig till relationen som ger dem trygghet (Lempert 1996).

Sådana här beskrivningar av de positivt inverkan signifikanta andra fanns inte att hitta i de kortare texterna. Vår tanke är att det inte nödvändigtvis beror på att en sådan person inte fanns där, utan att det snarare handlar om att i de kortare texterna tar författarna bara upp det de anser vara av vikt att förmedla med texten. Som Tabbert (2013) skriver så är det viktigt att välja ut det mest intressanta att skriva om för att läsaren ska lyssna på budskapet (Tabbert 2013). Med tanke på att de flesta av de här kortare texterna skrivits för att uppmärksamma läsarna på våld mot barn så är det våldsutövandet som den korta texten fokuserar kring. Textförfattarna kan ha en bild av att de generaliserade andra, läsaren, kan anse att just de här utvalda delarna är det mest intressanta att läsa och ta del av. En tanke finns av att det är de händelser som beskrivs är de som berör mest utifrån författarens egna tidigare erfarenheter av att dela med sig av den här informationen, antingen då de själva tidigare berättat om det, eller utgår från berättarmönster de uppmärksammat i media.

Betydelsen av ett professionellt förhållningssätt

En annan väl använd strategi som beskrevs i böckerna och en blogg var nämmandet av ett professionellt förhållningssätt av våld i nära relationer. De som framhåller detta förhållningssätt visar även på en förmåga till en annan typ av självreflektion än de som inte beskriver något professionellt förhållningssätt i sina texter. Dave beskrivs i faktarutan på sin bok som “en flitigt anlita föreläsare i USA i frågor som rör barnmisshandel och familjer i kris” (Dave Pelzer 2001 omslagssidan), Det nämns i boken om Helena och Tomas att båda syskonen, då boken skrivs, är mitt uppe i att utbilda sig till socionomer och båda beskriver hur utbildningen fått dem att tänka i nya perspektiv. Den bredare förståelse som de beskriver händelserna i sin barndom med, i samband med att de också beskriver händelserna som en del av sitt förflutna, ger läsaren förståelsen att de genom sina inhämtade kunskaper på området har hjälpt dem få förståelse och en känsla av slut.

Jag har förlåtit dem. Inte glömt, men förlåtit. Det är viktigt att förlåta för att gå vidare. Det innebär inte att man drar ett streck över alltihop och förtrycker sina känslor eller godkänner handlandet. Det innebär att jag som person släpper taget om de negativa känslorna som är kopplade till händelserna och inte låter det negativa styra mitt liv längre. Det är en del av mig, ja, men det är inte *Jag*.

Jonna

Här ser vi hur Jonna beskriver att det finns en förståelse för att det som hänt inte får hända. Inte för någon. Hon menar att det trots detta är viktigt att kunna acceptera händelserna som en del av sig. Jaget är den subjektiva delen av medvetandet och har möjlighet att handla på nya sätt, ta in en ny roll, och därigenom låta Miget ta in en annan bild av sig själv (Berg 2015; Meltzer, Petras & Reynolds 1975). På det sättet kan individen axla en självbild där de accepterar att de en gång sett sig som otillräckliga och inte värda att älskas. Det är dock viktigt att bara låta det vara *en* bild av sig själv, så att den bilden inte tar över och definierar hela självbilden. Palmer Et al. (2001) skriver om vikten av att våldsutsatta får professionell hjälp för att individen ska kunna stärka sin självkänsla och kunna acceptera de positiva signaler de får från sin nybildade familj (Palmer Et al. 2001). Eftersom dessa textförfattare troligen antingen på egen hand eller med hjälp av andra professionella på området sökt hjälp, kunskap

och förståelse har de också kunnat gå vidare med sina liv. Lempert (1996) tar upp kvinnornas behov av förståelse för händelserna då de kommit så långt att de börjat söka hjälp från omvärlden. De behövde förklaringar för att kunna gå vidare (Lempert 1996).

I de andra längre texterna där det inte beskriver sig ha tagit del av vidare utbildning på samma sätt syns också ett annat förhållningssätt till sina barndomsupplevelser utifrån vad de skriver om och hur de presenterar sin text. Anastacia skriver i flera inlägg hur hon inte kan förstå hur hennes mamma kunde behandla henne som hon gjorde, hur hon inte kan gå vidare med sitt liv på grund av allt det hat hon känner inom sig och att hon inte skulle kunna förlåta sin mamma även om hon skulle be om ursäkt. Anastacia skriver också att "Jag älskar mina barn,men har svårt med känslor och närhet..älskar min sambo,men har svårt att visa det...så har jag växt upp..". Anastacia menar att hon växt upp utan kärlek och närhet, i ett hem där det är "fult att visa känslor" som hon skriver tidigare i samma inlägg. Det går att i vissa inlägg utläsa en desperat vilja och önskan att komma vidare och lägga händelserna bakom sig, men vart ligger oförmågan i att göra det? Finns det en trygghet i att hålla kvar vid en självbild, trots att den kan vara destruktiv för en själv? Är det en rädsla för att självbilden ska förändras så till den grad att det inte går att känna igen sig själv? Jonna skrev i sin blogg att när deras familj till slut löste konflikten genom att föräldrarna separerade så upphörde visserligen våldsutövandet, men att flera av familjemedlemmarna hamnade i identitetskriser och vissa fick andra typer av självdestruktiva beteenden innan de alla gick vidare med sina liv.

Felicia och Beatrice skriver som sagt inte heller om att de har någon utbildning eller låter antyda att de har vidare kunskap inom området som kan jämföras med de tre ovan nämnda textförfattarna. Istället så beskriver de sina upplevelser mer sakligt. Speciellt Beatrice uppmanat till en kritisk läsning, både av sin egen text, men även av alla de myndighetsdokument, brev och andra texter som hon kompletterar sina inlägg med. Hon är dock inte helt neutral i framställandet av de som utövat våld mot henne och de människor som inte lyssnat på henne och hennes bror då de försökt berätta om det, men är noga med att påpeka när hon uttrycker sina egna åsikter och att varje enskild person bör göra sin egen övervägning efter att ha tagit del av den information som finns att tillgå. Trots

hennes uppenbara vrede över händelserna så vill hon, just kanske på grund av dessa händelser, förmedla en bild av sig själv som öppensinnad och mottaglig för kritisk granskning.

I de ännu kortare texterna som är foruminlägg skrivs det heller inget om yrke eller utbildning. I deras texter uttrycks ett oförstående - varför hände det här? - och ett frågande - var det ingen som såg eller brydde de sig bara inte?

Berättelsernas gemensamma mönster

Beskrivning av våldet

I alla texter så kunde vi finna att tre av våra teman togs upp. Då vissa texter, speciellt de kortare foruminläggen, saknade ett eller ett par av våra teman så tycker vi att dessa teman som de har gemensamt är viktiga att fokusera på då de kan anses vara de grundläggande byggstenarna för att kunna berätta den berättelse de vill förmedla. Dessa teman var *beskrivning av våldet*, *beskrivning av våldsutövaren/-na* och *beskrivning av självet*.

Vi drar slutsatsen att berättelsen om skapandet av självet utifrån ett våldsperspektiv behöver innehålla dessa tre teman för att få legitimitet. Anledningen till att det ser ut så här kan bero på att textförfattarna tagit del av tidigare skrivna texter av liknande slags innehåll och medvetet eller omedvetet följer samma mall när de sedan beskriver sina egna upplevelser. Det kan också vara för att de själva anser att det här är det som är viktigt att förmedla, det som läsaren måste få ta del av för att kunna skapa sig en bild av författarens upplevelser.

I princip alla texter, långa som korta, innehöll först en förklaring att de som barn blivit utsatta för våld. "Mamma var den som slog. Och verbalt misshandlade." Här ser vi hur Billie ger en generell fordring av våldet som återkommer i alla texter. Sedan följer en mer specifik händelse eller mer förklarande detaljer i hur det här våldet utövats.

Duschdagarna när mamma slog duschmunstycket över hela kroppen. /... / Så många gånger som hon slagit mig. Använt sig av saker eller bara använt knytnävsslag.

Billie

Vi kan se att mönstret upprepas i alla de andra texterna också. Slutsatsen vi drar är att det är viktigt för författarna att få fram att de har utsatts eller upplevt våld upprepade gånger, och för att stärka sitt anspråk på upplevelsen så ger de exempel på hur det här våldet utövats.

För att då tillämpa vår teori på det här resonemanget så menar vi att våldet används som ett medel i rollövertagandet. Genom att den signifikanta andra utövar våld, som kan ses som en maktsymbol (Hydén 2012), visar de att mottagaren för rollövertagandet är underordnad den signifikanta andra. Den visar att relationen mellan föräldern och barnet är att föräldern har makten att göra vad de vill mot barnet och att barnet inte har något att säga till om.

Beskrivning av våldsutövaren och följderna av våldet

För att se hur individen faktiskt uppfattar den signifikanta andra som utövar våldet så går vi nu över till det andra temat om våldsutövarna. Felicia beskriver våldsutövaren som “[d]en du älskar och står dig närmast slår dig. Den du älskar och ska ge dig trygghet gör dig rädd.” Vi kan se att det finns en förväntan om att en förälder inte ska utgöra en grund för rädsla (Fahrman 1993), men att Felicias verklighet inte levde upp till förväntningen.

Utåt var hon en perfekt mamma, omtyckt av alla, duktig på att manipulera, hon berättade sagor för folk om vilka hemska barn vi var, och vilket helvete hon hade med oss..och alla sa stackars dej till den j-vla kärningen..må hon ruttna i helvetet..Men innanför stängda dörrar var hon en tyrann,...

Anastacia

Anastacia beskriver sin mamma som manipulativ och skenhelig i offentliga sammanhang. Hon är fortfarande arg för det mamman utsatte henne för under barndomen, vilket understryker effekterna av våldet på henne. I texterna är våldsutövarna en förälder och eventuellt också en styvförälder, och mamman beskrivs ofta som en aktiv våldsutövare. I sin avhandling skriver Tabbert (2013) att offer och förövare i media presenteras som motsatspar (Tabbert 2013), och ett liknande mönster kan vi se här då textförfattarna beskriver våldsutövaren som någon de borde kunna söka tröst hos, men att de blir bemötta med det motsatta beteendet.

De signaler som de här signifikanta andra sänder genom våldsutövandet gör att Jaget kan se sambanden i våldsutövarens agerande och Miget utvecklar en medvetenheten om våldsutövarens uppförande, som gör att de själva lättare kan förhålla sig till våldssituationen och agera efter den. Det temat vi kategoriserat de här beskrivningarna av textförfattarens agerande har vi kallat *hantering av våldet* där författarna ger exempel på hur de anpassat sig efter vad de förväntar sig att våldsutövaren ska göra utifrån deras beteende. Dessa beteenden har vi beskrivit här ovan under *Överlevnadsstrategier*. Angående överlevnadsstrategier skriver Hydén (2012) och Lempert (1996) i sina studier av våldsutsatta kvinnor att kvinnorna utövat ett passivt motstånd mot våldet och utövaren trots att de i många fall av omvärlden setts som accepterande till våldet och inte gjort något motstånd alls eller försök att ta sig ur situationen (Hydén 2012; Lempert 1996). Vi ser ett liknande agerande i textförfattarnas fall där de beskriver hur de inte vill finna sig i den roll som de signifikanta andra signalerar att de bör ta. Att de i sina fantasier istället målar upp sig själva som en kämpe, vilket Lempert (1996) också benämner som en strategi.

Beskrivning av självbilden

Allt vi tagit upp i den här analysen är faktorer som kan påverka bilden av en själv. Det finns förstås också andra påverkande faktorer, men vi har valt att utgå ifrån dessa då vi anser att de är mest intressanta i vårt fall.

Självbilden påverkas av människorna runt om individen (Berg 2015; Burr 2015; Guneriussen 1997; Meltzer, Petras & Reynolds 1975; Morgan 1975). I de flesta fall då en negativ självbild ges i texterna så görs det i samband med benämning av våldsutövaren och händelser eller minnen från barndomen.

Och skadad för livet blev man, sorgen inombords, tårar som faller i ensamhet. Fortfarande kan jag ha tankar på att jag inte vill leva, det har jag haft sen jag var 13, då jag ville ta mitt liv men inte vågade. Spåren som än idag sitter kvar hos mig, svårt att visa mina känslor, gråter i ensamhet, isolerar mig från alla... allt jag ville när jag bröt med häxan för gott var att få bli lycklig... men varför kan jag inte gå vidare med mitt liv, lägga allt det dåliga bakom mig?

Anastacia

Genomgående i Anastacias texter så kan vi se att hon målar upp liknande bilder av sin barndom och hur den påverkar henne än idag. I mer än hälften så gestaltar textförfattarna, utifrån val av ord och vad de väljer att berätta, en likartad bild. Liksom Anastacia ger de läsaren en bild av att deras upplevelser från barndomen fortfarande påverkar dem i så hög grad att minnena alltid finns där och påverkar dem negativt. Men en annan bild ges i de andra texterna.

Det tar tid att bygga upp sig själv. Det tar tid att planera sitt nya liv. Det tar tid att skapa sig en ny vardag. Det tar tid att läka sig själv och sin familj. Det tar tid helt enkelt. Men det viktigaste är: du kan förändra dig!

Så ge aldrig upp!

Jonna

Jonnas text betonar tidsaspekten och tron på att det går att förändras som viktigt för att kunna gå vidare. Hon har tidigare i texten tagit upp att hon gått vidare och att det varit svårt, men nödvändigt. De som har liknande beskrivningar av sin nuvarande situation skriver bland annat att de här negativa upplevelserna gjort dem till starkare personer som får ut så mycket mer av livet än om de inte hade haft samma traumatiska upplevelser i barndomen. De vill också använda sina erfarenheter för att hjälpa andra barn som inte har det bra hemma.

De självbilder som både Anastacia och Jonna målar upp är liknande de som Smolej (2010) tar upp i samband med sin forskning där ett brottsoffer antingen är ett offer eller en överlevare. Anastacia med flera framställer sig själva som ensamma, utsatta och oförmögna att gå vidare och glömma. Trots att vissa av dem talar om att de har nya familjer, vänner och bekanta som stöttar dem så räcker inte det. De positiva tecken och respons de får av de signifikanta andra i sina liv nu räcker inte för att motverka den negativa påverkan som deras tidigare signifikanta och generaliserade andra haft på dem. Deras Mig gör fortfarande samma rollövertaganden som när de var barn och såg sig själva som mindervärdiga och oälskade, liksom kvinnorna i våldsamma relationer har svårt för att bryta med sitt förflutna även då de avslutat relationen (Hydén 2012; Lempert 1996). Den grupp Jonna representerar visar istället på att deras Jag vågat ta in nya roller och omformat Migets tolkningsmönster som gör att de kan tillgodogöra sig positiva erfarenheter och gå vidare. Till exempel så tar Dave upp att han haft en stark inre

röst och att det funnits en tid då både signifikanta andra och generaliserade andra gett honom positiva självbilder i skolan och i nära relationer.

De som inte riktigt passar in i någon av de här beskrivningarna är Sofia och Karin, de två foruminläggen från familjeliv.se. De ger visserligen en beskrivning av sin situation och att de är glada att de tagit sig bort från den, men fokus ligger inte direkt på hur våldsupplevelserna påverkat dem. Det som också kan nämnas här är att våldet i de här båda fallen, till skillnad från i de andra texterna, är väl påtagligt då Sofias syster fortfarande är utsatt för det och Karin har just blivit placerad i ett familjehem på grund av det. Deras berättelse är mer en bakgrund för den fråga de ställer till forumet, och därför inte i första hand känns som en beskrivning av dem själva. De beskriver inte sig själva utifrån de egenskaper som karakteriserar ett offer på samma sätt som Anastacia med flera gjort, men de skriver inte heller om sig själva som överlevare som Jonna med flera. Det kan bero på att upplevelserna för dem fortfarande är mycket närvarande och de inte har haft så mycket tid för att reflektera över sin situation på samma sätt som de andra.

7. Avslutande diskussion

Så har vi nu kommit till delen där vi sammanfattar våra slutsatser från analysen, och vi kommer även diskutera hur dessa slutsatser kan svara på våra frågeställningar för att uppfylla syftet med studien. Efter det följer en redogörelse av våra egna tankar för att sedan avsluta med synpunkter på vidare forskning.

Sammanfattning av analys

De resultat vi fann i vår analys var att omgivningen har stor påverkan på hur barnet uppfattar sig självt. De kortare texterna, som foruminläggen och de kortare blogginläggen ger en självbild som är nära kopplad till det våld som de beskriver, vilket ger läsaren en bild av att de identifierar sig med våldsutövandet. De längre texterna som presenterades i böckerna och längre blogginläggen beskrevs våldet som en del av dem, och de gav sig även utrymme att skriva om annat runt om som gav läsaren en bild att de här personerna har med sig mycket mer än bara sina erfarenheter av våld från barndomen. Vi fann också att det kan bli problematiskt att presentera sig själv och föräldern som utövat/utövar våldet som motsatspar, liksom offer och förövare presenteras i media, då personerna i vissa fall önskar ha en fortsatt relation till den som utsatt dem för brottet. Om personen då ger allmänheten bilden av att våldsutövaren är en person som uppvisar sådana motsatta egenskaper så blir det svårt för allmänheten att förstå vad som får personen att stanna i relationen, vilket kan resultera i att omgivningen ser den utsatta som accepterande till våldsutövningen.

Diskussion

För att hänga med i diskussionen kan det vara bra att vi ännu en gång nämner vårt syfte samt frågeställningar. Syftet var att beskriva och analysera hur personer som utsatts för fysiskt och psykiskt våld i nära relationer under barndomen beskriver sina upplevelser och erfarenheter. Våra frågor var: *hur textförfattarna beskriver sina relationer till personer i deras närhet, vilka strategier som beskrivs för att hantera sin utsatthet och vilka faktorer som påverkar textförfattarnas självbild?*

Om vi börjar med relationer och hur de beskrivs så kan vi se att skolan kan vara både en positiv och negativ faktor beroende på bemötandet. Morgan (1975) och

Fahrman (1993) tar upp familjemedlemmar som de med mest inflytande över individen (Fahrman 1993; Morgan 1975) och det syns i texterna att familjen, med både positiva och negativa inflytanden är de som påverkar individen mest. Här finns föräldrarna, våldsutövaren, eventuella beskyddare och syskon. Beskyddaren och syskonrelationen beskrivs i stor utsträckning som skyddsfaktorer där de här positiva relationerna blir till en överlevnadsstrategi. För att stå ut med våldet i den nära relationen kan de gå till de här relationerna som också finns i närheten. Detta gäller också för vissa skolsituationer.

En annan strategi som beskrivs är att ljuga, en strategi också Lempert (1996) skriver om. Den här strategin används för att hålla omvärlden omedveten om våldet, och på ett sätt förneka och förminska våldets allvarlighet för sig själv (Lempert 1996). För att kunna övervinna och ta kontroll över situationen användes ytterligare en strategi, nämligen att skaffa sig ett professionellt förhållningssätt till händelserna i barndomen. Endast de textförfattare som beskrev detta förhållningssätt gav en bild av att ha gått vidare med sina liv.

Utifrån dessa strategier och relationsbeskrivningar kunde vi se två olika bilder träda fram av självet, och de stämmer överens med de bilder som Smolej (2010) identifierat, med inslag av Christies (1986) bild av "idealoffer" samt "riktiga offer".

I princip ingen av texterna förekommer ordet "offer" då de beskriver sig själva, men vi som läsare får ändå en bild av att de här personerna är väldigt utsatta, ensamma och i behov av beskydd. Detta är egenskaper som kopplas samman med begreppet "offer" (Christie 1986; Smolej 2010).

Den andra bilden som vi som läsare ges i de andra texterna är att textförfattarna inte ser sig själva som offer alls, utan vi får en beskrivning av personer som kommit vidare, förmåga till goda familjerelationer, tänker framåt och har accepterat sig själva för vad de är. Dessa egenskaper kopplas istället ihop med begreppet "överlevare" (Smolej 2010), vilket de själva också kan använda som beskrivning av sig själva.

Här är det också intressant att tänka på i vilka sammanhang som respektive texter inhämtats. Bilden av överlevarna ges i böckerna och i Jonnas blogg med koppling till hennes arbete. De andras bilder förmedlas i bloggar och foruminlägg med

koppling till deras vardag. Anledningen till att de bilder som överensstämmer med överlevnadsbeskrivningen finns att hitta i böcker kan vara för att deras berättelser, som förmedlar en positiv självbild trots svårigheter, kan vara lättare för allmänheten att vilja ta del av.

Det är dock viktigt att alla får en chans att berätta sin historia. "Har alltid kunnat skriva om min barndom och uppväxt, men inte riktigt klarat av att sitta och prata om det....det gör för ont..." skriver Anastacia. Genom bloggar och forum har fler personer möjlighet att sprida sin historia till allmänheten så att den större massan får chans att se fler berättelser än bara historien om överlevarna. Även de andras historia behöver göras synlig om vi vill kunna skapa en förståelse för deras situation. Våld i nära relationer är ett socialt problem, och det kan vara svårt att komma åt det då nära relationer, som vi bland annat sett genom tidigare forskning och i vår studie, trots våldet genomsyras av en lojalitet och en förväntan att familjen bör hålla ihop.

För socionomer, och andra som arbetar med familjer, är det viktigt att ha rätt kunskap och ett öppet sinne. Det är viktigt att tänka på vilken attityd som styr bemötandet med klienter (Hazzard & Rupp 1986) eftersom klienten märker av attityden hos hjälparbetaren, vilket kan leda till en förstärkning av en negativ självbild. Utifrån våra resultat kan vi diskutera hur en negativ självbild hos individen som barn gör att de får svårare att lita på generaliserade andra i form av socialarbetare och polispersonal som skulle kunna hjälpa dem ur situationen. Om de här yrkesgrupperna får bättre förståelse för självbildens skapande kan de få lättare att projicera positiva signaler som gör att barnet känner den trygghet som behövs i mötet. Detta eftersom textförfattarna i stor utsträckning uttryckte att de här personerna borde sett någonting, gjort någonting, då de själva var för rädda för att tala om våldet eller vägrade erkänna upplevelserna ens för sig själva.

Något som också kan diskuteras kring är bilden av textförfattarna och våldsutövarna som motsatspar, som vi tar upp under rubriken *beskrivning av våldsutövaren och följden av våldet*. Då den här bilden är densamma som ges i media så är det visserligen inget fel med att se på "förövaren" och "offret" på de här sätten, men i de här fallen så talar vi om våld i nära relationer, inte om brott begångna av en okänd person. Eftersom den utsatta i de här fallen, i alla fall vid en tidpunkt, önskat ha fortsatt kontakt med personen som utövat våld mot dem så

blir bilden av dem som motsatser problematisk då de söker hjälp. Om vi tror att den utsatta alltid ser på våldsutövaren på det här sättet så får vi fel bild av deras relation, vilket är det som Lempert (1996) vill säga i sin artikel.

Det skulle vara intressant att i vidare studier undersöka mer kring syskonrelationers påverkan under barndomen då vi funnit en brist på forskning inom detta område. En annan aspekt vi uppmärksammat var att vissa av textförfattarna beskrev att våldsutövarna hade mentala problem eller brukade alkohol och andra droger, och att det blev en förklaring, men inte rättfärdigande, av deras handlingar. Då detta inte var av största relevans för vår studie uppmärksammade vi det inte, men vi anser att det skulle vara intressant att undersöka vidare. Speciellt då Fahrman (1993) skriver att föräldrarna i de flesta familjer där våld förekommer inte uppvisar några mentala sjukdomar eller brukar droger.

8. Referenser

- Barnombudsmannen (Senast uppdaterad 2015-01-21) (elektronisk)
Barnombudsmannen genom åren.
<http://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/om-oss/> (Besökt
2016-05-17)
- Berg, Lars-Erik. (2015). *Personlighetens socialitet en berättelse om Jaget, Duet och Miget.* Johanneshov: MTM
- BoJ (senast uppdaterad 2016-04-01) (elektronisk) *Särskilt sårbara*
<http://www.brottsofferjouren.se/fakta-om-brottsoffer/sarskilt-sarbara/>
(Besökt: 2016-05-20)
- Bryman, Alan (2008). *Samhällsvetenskapliga metoder.* Malmö: Liber
- Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder. 2., [rev.] uppl.* Malmö:
Liber
- BRIS - Barnens Rätt I Samhället (Senast uppdaterad 2015-09-08) (elektronisk)
Om våld. <https://www.bris.se/?pageID=533> (Besökt 2016-05-05)
- Brå - Brottsförebyggande rådet (Senast uppdaterad 2016-02-07). (elektronisk)
Brott och statistik / Barnmisshandel <http://bra.se/bra/brott-och-statistik/barnmisshandel.html> (Besökt: 2016-05-05)
- Burr, Vivien (2015) *Social constructionism.* Third edition. London: Routledge
- Christie, Nils (1986) The ideal victim. (Red) Ezzat A. Fattah. *From crime policy to victim policy.* London: Macmillian
- Eriksson, Maria (2009). Girls and Boys as Victims: Social Workers' Approaches to Children Exposed to Violence. *Child Abuse Review.* Vol. 18, Nr. 6, Sid 428-445.
- Fahrman, Monica (1993). *Barn i kris.* Lund: Studentlitteratur.
- Folkhälsoguiden (Senast uppdaterad 2016-04-04) (elektronisk) *Att uppmärksamma våld i nära relationer.*
<http://folkhalsoguiden.se/amnesomraden/barn--ungdomars->

- [halsa/rapporter/att-uppmarksamma-vald-i-nara-relationer/](#) (Besökt: 2016-05-20)
- Guneriussen, Willy (1997). Aktör, handling och struktur: grundproblem i samhällsvetenskapen. Lund: Studentlitteratur
- Hazard, Ann & Rupp, Gary. (1986) A note on the knowledge and attitudes of professional groups toward child abuse. *Journal of Community Psychology*. Vol. 14. Nr. 2, Sid. 219-223.
- Hydén, Margareta. (2012) Våld i nära relationer - att lyssna till berättelser om responser på våldet. (Red) Heber, Anita, Tiby, Eva & Wikman, Sofia (2012). *Viktimologisk forskning: [brottsoffer i teori och metod]*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur
- Holt, Stephanie (2011) Domestic Abuse and Child Contact: Positioning Children in the Decision-making Process. *Child Care in Practice*. Vol. 17, Nr. 4, Sid. 327- 346.
- Lempert, Lora Bex (1996). Women's Strategies for Survival: Developing Agency in Abusive Relationships. *Journal of Family Violence*. Vol. 11, Nr. 3, Sid. 269-289
- Meltzer, Bernard N., Petras, John,W. & Reynolds, Larry T. (1975) *Symbolic interactionism. Genesis, varieties and criticism*. London: Routledge.
- Morgan, David H. J., (1975) *Social theory and the family*. London: Routledge.
- Nätverk för barnkonventionen (Senast uppdaterad: 2016-03-17) (elektronisk) *FN:s konvention om barnets rättigheter*, <http://barnkonventionen.se/fns-konvention-for-barns-rattigheter/> (Besökt: 2016-03-18)
- Palmer, S. E., Brown, R. E., Rae- Grant, N. I., Loughlin, M. J. (2001). Survivors of Childhood Abuse: Their Reported Experiences of Professional Help. *Social work*. Vol. 46. Sid 136-142.
- Rädda Barnen. (Senast uppdaterad 2016-04-25) (elektronisk) *Barn som misshandlas hemma* <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/barn-som-misshandlas/barn-som-misshandlas-hemma/> (Besökt 2016-05-05)

- Rädda Barnen. (Senast uppdaterad: 2016-04-25) (elektronisk) *Barn som ser sin förälder bli slagen* <https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/barn-som-misshandlas/barn-som-ser-sin-foralder-bli-slagen/> (Besökt: 2016-05-05).
- Selander, Staffan & Ödman, Per-Johan (2005) Inledning. (red.) Staffan Selander & Per-Johan Ödman (2005). *Text och existens: hermeneutik möter samhällsvetenskap*. Göteborg: Daidalos
- Skolverket (Senast uppdaterad: 2016-02-04) (elektronisk) *Anmälningsskyldighet* <http://www.skolverket.se/skolutveckling/miljo-och-halsa/elevhalsan/samverkan-kring-barn-som-far-illa/anmalningsskyldighet-1.105103> (Besökt: 2016-05-20)
- Smolej, Mirka (2010) Constructing ideal victims? Violence narratives in Finnish crime-appeal programming. *Crime, Media, Culture*. Vol. 6. Nr. 1, Sid. 69-85.
- Socialstyrelsen (Senast uppdaterad: 2016-03-21) (elektronisk) *Våld i nära relationer* <http://www.socialstyrelsen.se/valds-ochbrottsrelateradefragor/valdinararelationer> (Besökt: 2016-05-20)
- Socialstyrelsen (2010) *Barn som utsätts för fysiska övergrepp*. Västerås: Edita Västra Aros
- Tabbert, Ulrike (2013) *Crime through a corpus: The linguistic construction of offenders, victims and crimes in the German and UK press*. Doctoral thesis, University of Huddersfield.
- Uggla Kristensson, Bengt (2005) *Tolkningens metamorfoser i hermeneutikens tidsålder*. (red.) Staffan Selander & Per-Johan Ödman (2005). *Text och existens: hermeneutik möter samhällsvetenskap*. Göteborg: Daidalos
- Vetenskapsrådet (2016) (elektronisk) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. www.codex.vr.se/texts/HSFR (Besökt: 2016-03-21).

9. Bilaga

Här nedan följer alla länkar och referenser från vår insamlade empiri.

Blogginlägg:

<http://familjecoachen.blogg.se/2015/june/vald-i-nara-relationer.html> - Jonna 32 år

<http://ruderalian.blogg.se/2015/february/> - Felicia 32 år

http://www.filipstadsfallet.com/?page_id=24 - Beatrice 19 år

<http://metrobloggen.se/mum> - Anastacia 35 år

Böcker:

Pelzer, Dave J. (2001). *Pojken som kallades Det*. Stockholm: Forum – Dave 34 år

Cras, Bengt-Åke & Cras, Agneta (2007). *Otryggare kan ingen vara*. Stockholm: Earbooks. – Helena 30 år & Tomas 28 år

Foruminlägg:

<http://www.op.se/allmant/jamtland/pappa-nop-mig-i-brostvartorna-och-det-gjorde-sa-jakla-ont> - Maria

<http://www.op.se/allmant/jamtland/under-hela-min-barndom-har-jag-utsatts-for-vald-och-sexuella-overgrepp-minhistoria> - Klara

<http://www.op.se/allmant/jamtland/jag-minns-duscdagarna-nar-mamma-slog-duschemunstycket-over-hela-min-kropp-minhistoria> - Billie

<http://www.familjeliv.se/forum/thread/75619897-mamma-kastade-ut-min-syster-som-2-aring> - Sofia 27 år

<http://www.familjeliv.se/forum/thread/74129106-barnmisshandel-straft> - Karin 17 år